

Roč. VI.

Čís. 8.-9.

1946.

*mesačník
pro duchovní
život*

Vydávajú slovenskí dominikáni. Rediguje fr. P. Aquinas M. Gabura, OP.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. svätej Anny 15.
Predplatné na rok 80 Kčs, pre študentov 40 Kčs.
Šekové číslo Smeru 6181.

O B S A H :

Cesty duchovnosti:

Moja svätá omša 337. — Borba o pokoj v Stoi a katolicizme 340. — Nebeský Otec 353. — Svätý Pavol, vzor pracovníkov katolickej akcie 365. — Božský a ľudský prvok v Cirkvi 371. — Kresťanská duchovnosť v dejinnom prúde 375.

Duchovnosť vo svätých:

K duchovnej fyziognomii P. Jozefa Schrijversa 378. — Rozhovory P. Chryzostoma Bardysa s Bohom 384. — O pristúpení k Svätému svätých 389. — Prosba o záchranu 392.

Duchovnosť v študentstve:

Jécistická modlitba 394. — Jécistické prikazy 395. — Dominik na štúdiách 396.

Duchovnosť v živote:

Zasvätené manželstvo 399. — Vekovitá katolícka cesta 401. Adorácia na parketách a asfalte 402. — Pôsty svätcov s lekárskeho stanoviska 403. — Newman, samotár a pustovník 405.

Poznámky o knihách:

Papini: Život Krista 412. — Pius XII.: Orientales omnes 413. — Ruysbroeck: Zrcadlo večné blaženosti 413. — Urban: Život Pána našeho Ježiše Krista 413. — Zatkó: Príprava a poďakovanie miništranta 413. — Čala: Duchovní hudba 414. — Perlaky: Žiť, ale ako? 414. — Zvonár: Zmietaný v žití. Blavan: Hľadanie lásky 414. — Šanc: Dejiny filozofie 415. — Undsetová: Madame Dorothea 415. — Hořká: Řeka 415. — Olgiači: Pošta Kocúra 416. Deyl: Do čtyř úhlů světa 416. — Bibus: Jde za námi věrolomník 416. Dopisy 416. — Dönčová: Vo víchre 416. — Zenner: Zajačík a Ušiačík 416.

Cesty duchovnosti.

„Ja som cesta, pravda a život. Ja som svetlo sveta.“
Vhlbil som sa do Kristových, večne sviežich slov
osobnej aj svetovej záchrany?

„Moja“ svätá omša.

Charles Grimaud.

Obeta Kňaza Ježiša.

Ježiš Kristus bol vysvätený za kňaza len na to, aby v mene ľudstva podal Božstvu obetu, lebo kňazstvo má svoje odôvodnenie v podávaní obety.

Ježiš Kristus, najvyšší Kňaz, prináša jedinou obetu, kalvársku obetu. Na kríži obetuje sa svojmu Otcovi, aby absolútne uznané boli svrchované panstvo a nekonečná moc Boha.

Veru, keď najdokonalejšie stvorenie, aké božská Múdrost môže stvoriť, má sa ponížiť pred svojím Tvorcom, to je zrejmý dôkaz, že iba Boh je Vládca a Pán a že všetko je mu poddané na nebesách aj na zemi.

Teda toto poníženie Bohočloveka je účinné, viditeľné a úradné uznanie božskej svrchovanosti. Tvorí dokonalé klaňanie sa Bohu, nekonečné ďakovanie, úplné zadosťučinenie.

Taký je význam obety na kríži, že ona sama a naraz stačí, aby dokonale a neobmedzene dosiahla najvyšší cieľ oslavovania Boha od stvorenia.

No čo aj sama osebe stačí na to, aby nakočila hromadne a jediným razom všetky poklady pocty a zadosťučinenia, ešte ostáva prisvojovať tieto bohatstvá milostí a vykúpenia v priestore a čase.

Akože každá ľudská bytosť, každá rodina, každé spoločenstvo bude mať svoj podiel na tej-

to nekonečnej počte? Slovom, akože rozlejú sa vo svete dobrodenia Kalvárie?

Denným obnovovaním je d i n e j obety, svätou omšou.

Eucharistická Kristova obeta dáva nám možnosť a právo zúčastniť sa na vykupujúcej obete golgotskej tým, že nám umožňuje — ako to uvidíme — mať osobnú úlohu, ako keby sme boli žili priam v deň, v ktorý bola dokonaná, ako keby sme boli stáli medzi Máriou a svätým Jánom pri kríži.

Pomer: Kňaz a kňazi.

Teda Ježiš Kristus je Kňaz, hlavný kňaz, jediný kňaz sám v sebe dokonalý a ozajstný, ktorý kedy bol, ktorý kedy bude a ktorý obetuje jedinou obetu, čo Boh kedy žiadal ako iba ju súcú ho uspokojiť, keďže všetky ostatné obety prijímal len ako praobrazy tejto.

Ktože sú teda kňazi, mužovia, čo v kresťanskom spoločenstve slúžia svätú omšu a vykonávajú posvätné úkony?

Sú u nás predstaviteľmi Ježiša Krista. Zastupujú ho. Sú Ježišom Kristom, pôsobiacim a viditeľným medzi nami.

Keďže náš Pán nechcel predlžovať cez storočia svoje pozemské a hmatateľné jestvovanie, aby v ľudskej spoločnosti vykonával svoje kňazské úkony viditeľným spôsobom, vyvolil istý počet mužov, ktorý označil zvláštnym a nezmatateľným znamením, ktorým dáva im moc viditeľne uplatňovať medzi nami svoju nadprirodzenú činnosť.

Naozaj, Ježiš Kristus a jeho služobník mravne tvoria iba jedno: vykonávajú ten istý úkon, ktorému Kristova moc dáva účinnosť, prítomnosť kňaza zase viditeľnosť.

Keďže kňazi sú nástroje, ktoré najvyšší Kňaz používa na uskutočňovanie svojej kňazskej činnosti medzi ľuďmi, ich dôstojnosť je vznešená, ich výsady úžasné, ich postavenie

zvlášť výhodné, bo sú v priamom styku s prameňom všetkých nadprirodzených dobier, z ktorého môžu načierať vybrané milosti.

*Pomer: Kňaz, kňazi,
veriaci a svätá omša.*

Je iba jeden kňaz Ježiš Kristus, ustanovený od Boha, aby znova spojil zem s nebom tým, že podá večnej Velebnosti na Kalvárii nekończnú obetu chvály, klaňania a zadosťučinenia.

No Kňaz Ježiš nechcel, aby jeho veľké obetovanie stalo sa pre kresťanov „dejinnou skutočnosťou“, ktorá by pomaly mizla z pamäti ľudí, vyblednutá v hmlách ďalekej minulosti. Veď vrúcne si želal obnovovať svoju obetu cez storočia toľko ráz, koľko ráz to bude treba.

Preto aby Ježiš Kristus mohol sa znova obetovať v spojení s určitou čiastkou verného ľudu a zvlášť prisvojovať mu časť zásluh svojho umučenia, božskou pečatou označuje istých mužov, ktorí ho budú vo zvolených chvíľach privádzať na oltár: to sú kňazi, ozajstní účastníci na jeho večnom kňazstve. A obnovovanie kňazského úkonu Kristovho je svätá omša.

Teda je len jediný kňaz sám v sebe, len jediná obeta, ktorú prinášajú kňazi, mužovia dôverne spojení s hlavným Kňazom a obdarení jeho mocou.

Najvyšší Kňaz obnovuje sprostredkovaním svojich kňazov tú istú obetu pri každej svätej omši, aby každý veriaci na zemi mohol sa v nej zúčastniť a prijímať z nej ovocie.

Účasť veriacich vo svätej omši.

Práve túto „účasť“, vyhradenú obyčajným veriacim v prinášaní obety Kňaza Ježiša, máme teraz študovať.

Uvidíme, že veriaci čo aj úradne neobetujú svätú obetu ako kňazi, jednako obetujú ju skutočne rukami slúžiaceho kňaza, a že práve preto

majú veľmi dôležitú úlohu v obetovaní, ktoré nedeje sa bez ich prispenia. Táto bohoslužobná úloha, táto účasť obyčajných pokrstených na kňazskej činnosti Kristovej, získala kresťanskému ľudu názov „kráľovského kňazstva“, ktorý mu dáva svätý Peter, „svätého kňazstva, ktoré má obetovať duchovné obety, lúbezné Bohu“, ako to ukáže rozvíňanie tejto práce.

Nečudujme sa, ak podivná úloha kňazov a ich vznešená dôstojnosť vidia sa v tejto knižke trocha zatisnuté do pozadia. To nie je z nepozornosti ani zo zábudlivosti.

No keďže cieľ tejto knižky je ukázať veriacim pre ich útechu a pobožnosť nesmierny a veľa rás nepoznaný podiel, ktorý majú so slúžiacim kňazom na obete, preto treba bolo zaoberať sa predovšetkým týmto predmetom.

(Pokračovanie.)

Borba o pokoj v Stoi a v katolicizme.

Dr. M. Chladný Hanoš.

2.

Aké je toto riadenie vesmíru? „Všetko je plné prozreteľnosti.“ To je veľká útecha stoíkov, to je ich elixír duševného pokojného života. Dobrotivý osud (alebo bohovia) všetko pekne a múdro riadi. Do každej veci vložil jej vlastnú vnútornú zákonitosť. Keď sa vec bude podľa nej vo svojom počínaní riadiť, bude celkom spokojná. Nič zlého sa jej nemôže stať. Ba veci sú zariadené až tak dômyselne, že ak vec žije, dejstvom je „podľa prírody“ (svojej vlastnej), žije už tým samým spolu i podľa „Prírody“ vôbec, podľa všesvetového poriadku. Ak nežije podľa prírody, ničí aj seba samu, sama je nespokojná a spolu je ničivým, rušivým prvkom v celosve-

tovom súlade, lebo všetky bytosti sú vzájomne úzko posplietané. Všetko si vzájomne osoží alebo škodí.

Imperátor sa teda týmito a podobnými slovami uspokojuje: Buď pokojný! Veď čože ťa môže na tomto svete obťaž o tvoj pokoj? Je to azda telesná bolesť? (U Rimanov silne zastúpený filozofický smer epikurský bolesť pokladal za jediné zlo.) Znes len pokorne a odovzdane svoju bolesť, keď si už inak nevieš pomôcť, veď predsa vieš, že všetko riadi dobrotivý Osud, múdra Príroda. Ona iste dobre vie, prečo na teba poslala bôľ. Odovzdaj sa jej múdre mu riadeniu a buď pokojný! Podobne hľad' i na duševné bolesti, na neprijemnosti s ľuďmi, na mrzutosti pri vladárení, ba podobne hľad' i na vlastnú svoju smrť, ktorá na teba bezpodmienečne čaká! Príroda ťa urobila smrteľníkom — teda darmo je, tvoje vlastné jestvovanie musí predsa raz prestať. Ba ešte viacej! Aj keby si si musel sám žily prerezať alebo jedu namiešať do vína, urob to celkom pokojne, lebo dobrotivá Príroda tak dala sbehnúť sa okolnostiam, že ti nič iného neostáva: Čo robíš, robíš v shode s prírodou, teda podľa múdreho a dobrotivého riadenia Osudu. (Pardon: Až človeka zamrzí, keď tieto a podobné slová číta v stoických spisoch. V „Myšlienkach“ je viac ráz o tom reč.)

Teda: Buď len vždy pokojný! Ničím sa nedaj vykývať z rovnováhy! Všetko pokorne, veľkodušne, s vnútorným pochopením znášaj! (Sustine!) Na svete máš jedinú povinnosť, a to je: Konať vždy podľa prírody. U teba, človeka, je to požiadavka vysoká, vznešená, lebo veď tvoju prírodu nepredstavuje to biedne telo so všetkými jeho úbohými žiadosťami, ale predstavuje ju rozum. Keby si žil podľa tela, žil by si tak, ako majú právo žiť zvieratá, lebo taká je ich príroda. Keď však žiješ podľa rozumu, žiješ podobne bohom, a to je tvoj životný ideál: Na zemi, v hmotnom, smrteľnom tele žiť predsa

ako nesmrteľní bohovia! Prežiješ tak pekný a šlachetný život (kalokagathía), osožný celému kosmu, ľudstvu i tebe samému (lebo budeš spokojný so sebou) a budeš môcť odovzdať vyhasnúť. Jediná vec, ktorá ťa má právo znepokojovať, je: snaha konať svoju povinnosť, to jest žiť podľa prírody. Keď tak konáš, konáš čnostne. Všetko ostatné ti musí byť úplne ľahostajné, lebo ti nemôže nijako uškodiť. Ty, v akýchkoľvek okolnostiach, sa musíš riadiť svojím rozumom, a to i za cenu tohto krátkeho ľudského života.

(Je to v dejinách filozofie uchvacujúci objav, táto stoická morálka! Uprostred skazeného pohanského sveta — tak sa vedieť nadchnúť za „povinnosť pre povinnosť“, za „čnosť pre čnosť“, za absolútne víťazstvo čistých duchovných radostí nad smyslovými, to je niečo ozaj hodného úcty, zvlášť u európskeho ducha. Kantovi sa nedivíme — veď bol vychovaný až prehnaným kresťanským idealizmom; ani yogistom a konfuciánom sa tak nedivíme, veď to je Orient, duševný typ oveľa duchovnejší — ale Zeno-Seneca-Aurelius!)

Imperátor sa teda prebojoval k hradu pokoja: k myšlienke o dobrotivom a múdrom spravovaní sveta. Sila toho presvedčenia ho vedie k pokore a odovzdanosti. Imperátor sa už nevie hnevať, nevie sa búriť, lebo vie, že je neustále v rukách ešte väčšieho, ale dobrého a múdreho imperátora, Prírody.

* * *

Je to čudný pokoj, tento stoický! Človek tak jasno cíti, že tu nemožno nahradiť slovo „pokoj“ pochopom „šťastie“. Tak to človek jasne cíti! Šťastie je predsa niečo celkom iného! Šťastie, to je radosť, to je jasot a výskot, šťastie to nie je len jednoduchý pokoj, vyrovnanosť, spokojnosť. Šťastie to je zelekrizovaný pokoj,

šťastie, to je bohato pocukrovaný koláč — nie suchý chlieb žobrákov, šťastie, keď chcete, to je nie mútna voda na Sahare, ale tuhé, omamné vína z pivníc burgundských!

K takémuto životnému, zmocnenému pokoji prišla Stoa? K šťastiu prišla Stoa?

Je to veru čudný pokoj, tento stoický pokoj! Má to byť pokoj — a nevie človeka nechať na pokoji. Má to byť pokoj — a nevie človeka uspokojiť. Imperátor mal už od svojej mladosti v najväčšej láske Stou, bojoval jej prostriedkami o to, aby si nadobudol vnútorný pokoj — a predsa ešte pár mesiacov pred smrťou ako 58—59-ročný ako sa musí stále len ešte *povzbudzovať*, aby bol pokojný, aby sa nedal strhnúť nijakým nepokojom! Ako sa usilovne povzbudzuje! V „Myšlienkach“ len pri letmom počítaní možno nájsť aspoň dvadsaťpäť stránok (z necelých dvesto), na ktorých sa znovu a znovu povzbudzuje, aby sa len uspokojil s tým, ako mu životný problém rozriešila Stoa.

Prečo tento nepokoj? Ako je to možné, že by stoik cítil ešte i na staré kolená nejaký nepokoj? Prečo ho jeho názor na svet a na život neučičikal dokonale v pokoji?

Darmo je, na takých základoch, aké si položili stoici, nemožno vystaviť pravý, nerozkývateľný hrad pokoja. Darmo je, čo je nemožné, je nemožné! Preinačiť človeka až po jeho podstatu, to nie je možné! A predsa kto by chcel, aby sa človek uspokojil len s jednoduchým pokojom, s ľadovým, studeným pokojom bez vaty šťastia, kto by chcel, aby sa človek uspokojil s jednoduchou myšlienkou, že po smrti tak isto celkom prestane jestvovať, ako prestane zvierat, kto by to chcel, ten by chcel, aby človek nebol človekom, ba viac, aby nebol ani zvieratom, lebo veď i zvierat sa zubami-nechtami bráni proti zániku.

Pokoj stoický je len zdanlivý pokoj, je len nasugerovaný, nalomený pokoj, je to len pokoj

oblakov pre výškového letca, je to len pokoj pomaly dymacieho vulkána, v ktorého vnútri varia sa výpary, čo ničením hrozia i hore samej aj širemu okoliu. Stoický pokoj je pokoj pohanského Japonca, ktorý už v Európe stratil vieru v posmrtný život a teraz zavalený kdesi v kryte v Hirošime so zatatými pästami a škriepajúc zubami čaká, kedy ho už opustí vedomie. Ako rád by žil ďalej! Celá jeho bytosť túži po živote! Ako rád by cítil radosť, ako rád by výskal a jasal! Všetko darmo! Nič si zúfalstvom nepomôžeš! Pokojne čakaj neodvratný zánik. To je jedine vhodný spôsob čakania na vyhasnutie...

Veru, tak je to u stoikov. Akými všetkými možnými spôsobmi si pomáha pán cisár, aby sa len čo najhlbšie presvedčil o pravdivosti svojho svetonáhľadu a životonáhľadu! Zachádza tak ďaleko — vo svojom zúfalom strachu, že by azda, nedaj, Bože, mohol nejako nájsť trhlinu, nelogickosť vo svojom presvedčení —, že nedbá ani na logiku ani na pozorovanie skutočna (až do smiešností sa dá strhnúť, ako budeme hneď vidieť) — len si zachrániť svoje presvedčenie pevným, nedať si ho rozkývať! Lebo ide o pokoj, o životné „šťastie“, teda ide o všetko.

Veď už sám čas je pre človeka zdrojom veľkého utrpenia. Tak strašne sa vie vliecť, zvlášť vtedy, keď nejako trpíme. Tie nekonečné olovené minúty za bezsenných noci! Ale čo, potešuje sa zúfalý cisár, na čas musíš hľadiť takto: Čas vlastne nejestvuje. To je celkom jasné, že nejestvuje, lebo veď čo bolo z času, to už skutočne nejestvuje; čo bude, o tom predsa tiež nemôžeš povedať, že by to jestvovalo. Jestvuje teda len tento mizerný okamih, kratučký bod medzi dvoma nejestvujúcimi nekonečnými časmi — ba vlastne ani prítomný okamih nejestvuje, lebo len čo sa zjavil, tým samým už aj zapadol. Nemôžeš o ňom hovoriť ako o prítomnom, lebo sotva si ho začal pozor-

rovať, už sa pomínul a rozplynul v nič... Prečo sa teda dávaš nejako znepokojovať časom? Ako môžeš túžiť po dlhšom živote viac ako po krátkom? Veď tri dni sú také isté ako čas, v ktorom vystriedajú sa tri celé pokolenia...

Zúfalý útek od skutočna! Preč s tebou, čas, hoci si očividne taký dôležitý, že bez teba by nebol možný nejaký pohyb na svete, ba ani svoje ctnostné skutky podľa prírody by som bez teba nemohol rozložiť, previesť — to nič: zavriem oči a nahovorím si, že čas vôbec, nijakým spôsobom nejestvuje — a mám o jeden strastný prameň znepokojovania menej...

Podobne ako čas usiluj sa i všetko ostatné, ak je to možné, rozložiť na márne kúsky, v ktorých sa skladá, nehľad na vec ako na celok — a uvidíš, ako ti všetky nezdravé bahniská nepokoja vysychajú!

Keď ti zvestujú, že je ti dieťa choré, nemysli na to, že je v nejakom vážnom nebezpečenstve. Bolo ti predsa oznámené len a výlučne len, že je choré tvoje dieťa, ale že je v nebezpečenstve! (To prirodzené, múdre, prozreteľné zrefazenie predstáv, stvorené samou prírodou, to bagatelizuj, odhoď ho, konaj teda proti prírode — parafrázovali by sme to my dnes, kategóriami imperátorovými. Zúfalý pokus...)

Znepokojuje Ťa túžba po sláve? Len si to rozlož, zanalyzuj, čo je to sláva! Zas prídeš na to, že je to skutočná márnosť, ktorá tak isto zapadá ako všetko ostatné. Veď ľudia, čo Ťa oslavujú, zomrú tiež — ako všetci tí, čo oslavovali Augusta alebo Trajána. A konečne, čo majú mŕtvi z toho, keď ich živí oslavujú? A potom uváž ešte aj to, aký nesmierne malý je ten nepatrný kúsok Zeme, vložený medzi dve veľké neobývané, nehostinné pásma — a predsa len na tom nepatrnom mieste si za tie nejestvujúce chvíle ľudského života oslavovaný...

So strany bolesti cíti „pokojný“ cisár stále nové a nové útoky hyén nepokoja. Bráni sa

oproti nim, ako len môže, nahovára si, že sa mu boj darí, že už zvíťazil — ale skrvavená šelma znovu a znovu, v nestráženej chvíli dvíha hlavu a zahryzá sa mu priam k srdcu. Bojuje proti bolesti všetkými možnými zbraňami. Najprv uznáva, že bolesť jestvuje, ale zapiera, že by bola zlou; toľko už aspoň zo zásadného odporu proti hedonistom, ktorí nielen že bolesť mali za zlo, ale až za jediné zlo. Ide ďalej a nahovára si, že bolesť je len horký liek od Asklépia. (Ako ďaleko je to ešte od pokoja, tým viac od šťastia! Keď musíme v chorobe hľtať horké pilulky, iste nie sme pri tom veľmi spokojní, o šťastí ani nehovoriac.) Preto imperátor ide ešte ďalej: Jednoducho si musíš nahovoriť (v preklade je doslovne ten výraz, str.161), nech by ti skutočnosť akokoľvek protirečila, že „sa máš vo všetkom dobre“. „Ber, čo chceš, príroda! — Ja mám rád všetko to, čoho sa mi dostáva od prírody.“ Tak to mám naozaj rád, že sa nežalujem ani vtedy, keď mi niekto pod nosom „zapácha od potu“, ani vtedy, keď sa niekto so mnou rozpráva a „zapácha mu z úst“. To všetko nič! To sú všetko horké pilulky, ktoré ti dobrotivý a múdry Osud prichystal.

Ale bolesť predsa len znovu a znovu dvíha hlavu a hryzie. Strašne, dotieravo hryzie. Čo si teda počať? Nepozostáva nič iné ako ujsť do sveta svojej mysle, do sveta rozumu. Zapri svet! Zapri jeho skutočné jestvovanie! Všetko vyhlás za číre zdanie, za číry sen, všetko vyhlás za dym, ba za holé nič! (Všetko vlastne výrazy cisárovi!)

Hrozné, do akého iluzórneho krytu hegelovských špekulácií musel sa ísť ukryť cisár, stojaci bezmocne so zaťatými päťami pred sfingou bolesti...

Je to strašný pokoj ten stoický! Všetko na svete je len zdanie a sen — ale predsa také čudné, všemohúce zdanie, že má moc vtlačiť mi dýku do ruky a spôsobiť mi smrť!

Tá smrť! To je strašná skutočnosť i pre takého fanatika ľadového stoického pokoja, ako bol Marcus Aurelius. Celá jeho knižka je vlastne utešovaním seba samého pred neodvratne sa blížiacou smrťou. Vie už, že je smrť niečo celkom prirodzeného; ale vie ho to uspokojiť? Keby áno, nuž prečo by sa potom neustále vracal znovu a znovu k tomu hroznému strašidlu? A zvlášť: Prečo by potom bojoval proti nemu vždy novými a novými zbraňami? Veď je to už dávno mŕtva šelma! A to ešte akými zbraňami bojuje! Ako v boji oproti času, proti sláve a proti bolesti vôbec vedel nechať stranou dialektiku „(inak si ju vysoko cenil!)“, tak tu, pred tvárou smrti už celkom stráca logiku a koná neraz ako nepríčetný, ako by bol zaspal pred tvárou Smrti, a myšlienky mu schytily hysterické kŕče. Tu je ozaj na mieste pripomenúť si porekadlo, že kto sa topí, aj trňa sa chytá.

Vie on dobre, že život je skvelá vec! Bohovia majú oproti „nesmrteľníkom“ tú veľkú výhodu, že sú nesmrteľní. Vie on aj o tom, že v obyčajnom človekovi je až „horúčkovitá túžba po živote“; ale pre svoje uspokojenie takého nazve jednoducho bláznom. Bojuje proti nepokoju zo smrti, no príroda sa predsa nedá zahlušiť celkom: V „Myšlienkach“ aspoň dva razy mu ukážne jasná clivosť pri pomyslení na neodvratne sa blížiacu smrť. (Mimovoľne tu prichádzajú na pamäť podobné slová stoika — poetu Horáca: *Eheu, fugaces, Postume, Postume, labuntur anni...*)

Teda cíti dobre, hoci si to priznať nechce, že život je skvelá vec, že to človek miluje viacej ako čokoľvek iné na svete. Vie však dobre aj to, že bezpodmienečne isto musí zomrieť. Neuvedomene i vedome vzpiera sa proti smrti, chcel by ďalej žiť — ale že by také čosi bolo naozaj možné, na to on neprišiel, to on neprijíma. Telo sa rozpadne, duša sa rozplynie a duch čosi neosobného, nevediaceho o sebe, sa vráti do večnej

plodivej sily celku. To je všetko. Preto je márne všetko tvoje priečenie sa, duša moja! Opakuje neraz takéto a podobné výrazy: Darmo je! Inak to nemôže byť. To je zákon prírody. „Daj si povedať“, že to inak byť nemôže! Koľko nepokoja, koľko neustálej vnútornej škriepky je v tom slove: „Daj si povedať!“

Že tá vnútorná škriepka medzi túžbou po živote a vyhrážkami nirvány je naozaj stále živá, ba až krvavá, to vidieť jasne z toho, k akým úbohým sofizmám sa pán cisár musí utiecť, aby dal vyhrať zúfalej nirváne nad márnivým volaním života bez konca. Najprv sa znovu utieka k starej sofizme v čase: Čoho ma môže zbaviť smrť? Minulosti nie, tá je už premenená v nič, ani budúcnosti nie, lebo stratíť môžem len to, čo mám — budúcnosť však nemám. Mám len prítomnosť; ale tú stratíť, to predsa nič nie je, lebo veď tá sa každú chvíľu stráca — a konečne, je u všetkých ľudí rovnaká. (Tak!)

Ale ani to nezachraňuje jeho pokoj, lebo, darmo je, život predsa len žijeme, cítime; nie je to jednoduché utekanie prázdnych okamihov. Preto berie pán cisár iné zbrane — všetko halapartne Quijotove oproti veternému mlynu. Prečo sa znepokojuješ myšlienkou na smrť? Pozri sa: Smrť, to je predsa len akási premena, tak ako tisíce iných premien, ktoré si prežil v živote. A bolo to hrozná s tými premenami? No tak vidíš! — Alebo (čuj, svete, a čuduj sa!): Prvky a ich složenie nepodliehajú zmenám? Isteže! No, a repcú oproti tomu svojmu osudu? Tiež nie! No tak teda? — Alebo: Čo sa tej smrti tak bojíš! Veď po smrti ti prestane všetok cit, nič nebudeš cítiť — bude to teda niečo hrozného? —Ešte: Veď tu na Zemi sme vždy niekomu na ťarchu, vždy sme niekomu neprijemní. Ustúpme teda radi s cesty, veď tým urobíme niekomu radosť a sami sa zbavíme ťažkého pocitu, že niekomu prekážame. . . A konečne: máš právo jednoducho smrťou pohŕdať. Veď ak život nielen že

nie je nič veľkého, ale je až čírym zdaním, čírym snom, ba ničím, ničotou, tým viac len zdaním a ničotou je smrť! A ničotou pohádzať — aj to je ešte nejaký hrdinský čin?

Ale túžba po živote a po šťastí sa i tu, vo vrcholnom pesimistickom pátose predsa znovu jasne uplatní: Keď aj ty sám nebudeš žiť, to nič, bude žiť ďalej aspoň Zeus, najvyšší vedúci rozumu, a ten bude šťastný, že pri tebe sa jeho riadenie stretlo s plným úspechom...

Je to hrozná náuka! Vyznieva tak strašne pesimisticky. Rád by žil ešte ďalej pán cisár. Tak spontánne sa mu vracajú otázky: „Čo čakáš ešte?“ „Chceš ďalej žiť?“ A v zúfalstve chytá sa hesla: „Abstine!“ Odriekaj sa! Uč sa ty zriekať, uč sa zabúdať! Nepovoľuj svojim túžbam! Presvedč sa, že všetky tvoje (prirodzené) nepokojné túžby sú proti prírode(!), i sama túžba po neskončiteľnom živote! Zabi v sebe túžby! Túžiš po pracovaní! Zabi tú túžbu! Rob len to, čo práve je potrebné, čo je tvoja povinnosť! Ani myšlienkam nedaj voľný let! Dolám krídla nemilosrdne, lebo inak pokoja nedosiahneš! Aj pamäti podtni nohy! Mysli nanajvyš len na prítomnosť, minulosť je predsa číre nič; tak čo sa s tým trápiš! A vôbec: Najlepšie bude, keď zabudneš na všetko, *i na seba!* Ajhľa, strašná shoda! Syn Západu, imperátor v zúfalstve nevedomene sa klania Mníchovi z rodu Šokyov, sediacemu na kvete lotosovom a meditujúcemu o ničom...

* * *

Je to hrozný pokoj, ten stoický! Nie je to vlastne skutočný pokoj. Sú to len ojedinelé *utíšené* chvíle v živote filozofa, kedy sila auto-sugescie o nepodstatnosti všetkých ľudských túžob po šťastí dosiahla svoju Hímaláju. V takých okamihoch sa môže človek ozaj zdať až sympatickým vo svojom vznešenom pokoji, v skalopevnej vyrovnanosti, takže nie bez príči-

ny volala veľká svätá Terézia svojho duchovného radcu Jána z Kríža „naším malým Senekom“.

Lenže to všetko je v skutočnosti len pokoj so zaťatými päťami a nehlasno škrípajúcimi zubami. Ako je to ďaleko od nášho pokoja! Ako je to ďaleko od nášho šťastia! Ako je to ďaleko od jasotu Chudáčka božieho z Assisi — alebo od duševných slastí žobráka Jozefa Labra, ponoreného do extázy kdesi v zaprášenom kútiku Kolosea, hoci sa medzitým blšky usilovne kfmia jeho ušľachtitou francúzskou krvou! Aký je nesmierny rozdiel medzi týmito dvoma formami životného šťastia!

Nie div, že je tu taký nesúmerný rozdiel. Veď na celkom iných základoch sa, prirodzene, i celkom iná stavba musí vystaviť. Na mocnejších základoch sa vystaví i mocnejšia stavba. A na základoch, v ktorých je sila a múdrosť samého nekonečného Boha, sa — zrejme — musí dať vystaviť až budova radosti, šľahajúca svojimi vrcholkami až do nekonečna, katedrála nekonečnej radosti v Bohu.

Dôvody pre kresťansko - katolícky životný a večný jasot sú všeobecne známe. Tu len pre porovnanie so Stou aspoň hlavné črty.

Hmota neživá, i živá, je pre nás prameňom čistých radostí. Nielen pokoja, ale priam *radostí*. My hmotu radostne berieme do rúk a robíme si z nej poddajný nástroj, ktorý nám výdatne pomáha stavať kráľovstvo božie v nás samých i v spoločenstve. S nami všetko spolupracuje, my nič neodmietneme. My vieme spievať hymnu radosti na brata Slnko, my vieme vyzývať ešte aj niekedy nevidené ryby v mori, aby spolu s nami chválili Boha.

A to všetko nie preto, že vieme o múdrom, súladnom spravovaní celého kosmu Bohom, ale preto, že na všetko čaká čosi úžasného: čaká *hodina oslávenia*. Príroda priam čaká na zjave-

nie sa slávy synov božích, lebo aj ona zúčastní sa v určitom stupni na oslávení.

A tento udusený smiech, jasot prírody, toto vlastné očakávanie má svoje korene ešte vo veľkorysejšej myšlienke: Od Boha všetko vzišlo, všetko sa teraz usiluje vyvíjať smerom k Bohu, pripodobniť sa Bohu; Boh zas túži (ľudsky povedané) všetko pritiahnúť k sebe, utíšiť sebou samým nepokojné kolotanie vesmíra a ako by vlastne premeniť všetko na seba samého, do seba samého všetko pojať, stať sa „všetkým vo všetkom“ a tak všetko naplniť najvyšším možným stupňom šťastia, ba človeka a anjelov až nekonečným, božským stupňom šťastia. Deň oslávenia bude teda spolu dňom dokonalého utíšenia (ľudský povedané) vekovitých túžob božích. On stvoril všetko z lásky, aby mal ako by nádoby, do ktorých by vlieval svoje nekonečné božské šťastie. Teraz prišiel deň, kedy túto nesmierne láskavú vôľu božiu všetky rozumné tvory pochopia a ocenia, nerozumové tvory aspoň hlboko akosi precítia — a celý vesmír sa premení — na „svadobnú hostinu Baránkovu“, na jedinú sálu radosti a jasotu. Čas a smrť, najzákernejší nepriateľ každého šťastia, zmiznú bez stopy a jediný okamih božsky slastného zavýsknutia rozleje sa do nekonečna, stane sa večným a šťastiu všehomíra nebude konca. . .

To je náš názor na svet a na jeho osudy. Všetko naozaj samý jas a veľkoleposť. My si pred životom a svetom nezatvárame oči, my ho v zúfalstve nechceme premeniť na zdanie a sen. Solipsizmus je u nás takou zrejmou hérezou, že ju ani nebolo treba výslovne odsudzovať. Ani bolesť nie je pre nás zdaním, autosugesciou. Je tu ozaj tá naša tajomne strašná sestra Bolesť, my ju v sebe cítime a *chceme* ju cítiť, hoci nás mučí a páli. Ba už natoľko ju vieme milovať, že — keď sme *ozaj* katolíci — nechceme radšej ani žiť ako žiť bez nej (svätá Terézia Veľká). Bolesť je pre nás veľkou záchrankyňou. Večný

jasot vesmíra vykvitne vlastne a jedine len na červených lupeňoch, sfarbených drahocennou krvou Syna Božieho a ostatných synov božích. My bolesť máme priam radi, lebo bolesť je veľká vykupiteľka, veľká rodiťka večnej radosti.

A smrť! Ako sa pán cisár zúfalo zmietať pred jej hadím pohľadom! My nielen že sa smrti nebojíme, nielen že nás smrť nevie vážne znepokojiť, my podobne ako po bolesti — ba ešte viac! — vieme po smrti aj *túžiť*. Nie že by sme necítili trpkosť umierania. Smrť berieme ako poslednú, povinnú, nevyhnutnú dávku vykúpiteľskej bolesti, ako poslednú injekciu, ktorá má dovŕšiť náš vlastný aj celosvetový vnútorný rast pre oslávenie. Vieme, že tá injekcia veľmi bolí, že človek sa proti nej prirodzene bráni zubami — nechtami; ale predsa vieme radostne *túžiť* po smrti, lebo veď nás smrť nevedie do rozkladu a do akejsi bezvedomej nirvány ale do Boha samého. „Tvojim verným, Pane, sa život len mení, neodníma sa“ (zádušná prefácia). A ako sa mení! Pred chvíľou sme to aspoň tak trocha naznačili, keď bola reč o osude celého vesmíra. Akékoľvek ľudské slová a obrazy, ktorými by sme chceli človeku priblížiť veľkolepý zážitok „hľadieť Bohu s tváre na tvár“, sú bezmocné. „Oko nevidelo, ucho nepočulo, srdce neprecítilo...“ Mystici, chudáci, akí sú bezmocní! Chceli by povedať, napísať — a nevedia si rady. Keď sa brat Arnold už veľa namáhal, takže z diktovania Angelinho napísal už celú knihu, tu dostal nakoniec pochvalu: „Nič si nenapísal!“ Nie teda div, že každý ozajstný katolík vie opakovať s Pavlom: „*Cupio dissolvi... Túžim už po tom, aby som sa rozpadol.*“ Prečo to? Lebo budem s Kristom...

* * *

To boly korene a kvety pokoja v Stoi a toto zas korene a kvety pokoja v evanjeliu. To bola slasť odpočívania v tóni pestrého stĺporadia

na aténskom námestí — a toto zas slasť odpocívania na srdci Ježišovom. To byly zaťaté pãste pokojného imperãtora, toto zas jasot Chudãčka boãieho. „*Jak by som nemiloval, jak by som nechválil vãdý Teba, Jezu Kriste, že si ma zachránil! Že si sa obetoval, môj Kriste nevinný, a že si za mňa zomrel, môj poklad jediný.*“

* * *

Echo ex tempore: Stoici boli vysoko *duchovne* zaloãení Iudia. Usilovali sa ãiviť naozaj len najvyššími duchovnými slasťami. Predsa vãak pokoja, uspokojenia, tým menej radosti a ťastia nenachãdzali. Ćo myslíte, ako dlho eãte vydrãia moderní zblãznení Nabuchodonozorovia, *ãerúci trávu*, vzdorovať veãnemu smãdu Iudskej duãe po najvyšãej, po boãskej strave?

Naturam si expellas furca... Keď prírodu i automatom vyãenieã, vrãí sa tí urãite predsa, keď nie dvermi, tak oknom, pivnicou alebo dierou v streche, Ćo aj ufútanã a dotrhanã...

Nebeský Otec.

Prof. Dr. Peter Ketter.

III.

Najmã vo dvoch bodoch Kristus dostal sa so svojím uãním o Bohu Otcovi do ostrej protivity s teologiou ãidovstva svojich ĥias. Dajme dobrý pozor! Nie do protikladu s boãím zjavením Starého zákona, ale s prekrúteným obrazom, ktorý z toho vyvodzovali v školách fariãejských vykladačov a uãiteľov zákona. V zmãtkoch súãasných ĥias nemôãeme dosť prísne poãadovať presné rozliãovanie medzi uãním ãidovstva po vyhnaní a medzi zjavením Starého zákona. O toto ide predovãetkým v naãej otázke z myãlienok o odplate. Aj v Ježišovom uãní je Boh najvyšší sudca, spravodlivý odmeňovateľ dobra a trestajúci zlo. Pravda, on ĥasto dlho

čaká; ale jeho rozsudok potom sa už nikdy nezmení. O tom nás názorne učí podobenstvo o boháčovi a Lazárovi. Nám sa zdá, že Boh nerobí rozdiel medzi dobrými a zlými. „Dáva svojmu slnku vychádzať ponad dobrých aj zlých a dáva pršať na spravodlivých aj nespravodlivých.“¹ Áno, on má dosť času čakať, a chce tak dať hriešnikovi čas na spamätanie a návrat. Tento Otec na nebesách nedá sa ovplyvniť vo svojom rozsudku ľudskými ohľadmi. „U neho niet ohľadu na osobu.“² Ale tiež sa nedá oklamať pobožným správaním a vonkajšou pretvárkou. Vidí do srdca, do duše: „Tvoj Otec, ktorý v skrytosti vidí, odplatí ti.“³ Ale Kristus nechce náboženstvo zatvoriť do komôrok srdca. Ono sa nemá zatvárať do sakristie. Ale žiada smelé vyznanie viery: „Kto mňa vyzná pred ľuďmi, toho i ja vyznám pred Otcom svojim, ktorý je na nebesách. Ale kto mňa zaprie pred ľuďmi, toho aj ja zapriem pred Otcom svojim, ktorý je na nebesách.“⁴ A tento Otec má „moc, telo i dušu uvrhnúť do pekla“.⁵ Po rozsudku nad nemilosrdným sluhom, Kristus slávnostne vyhlásil: „Tak aj Otec môj nebeský vykoná vám, keď si zo srdca neodpustíte.“⁶ Čo spravila židovská bohoveda z tejto vedúcej myšlienky? Prostriedok zbohatnutia, obchod. Človek zachovával písmeno zákona a potom očakával od Boha protiodmenu v tom alebo onom, a to presne merajúc podľa ľudských skutkov. Ježiš veľmi dobre poznal ľudské srdce, než aby úplne vylúčil zo svojho náboženstva myšlienku na odmenu. Ľudia nikdy nebudú súhlasiť s chladným, kategorickým imperatívom dobrotivosti a dobrodenia, vyplývajúcim z číreho pocitu povinnosti. No v podobenstve o robotníkoch vo vinici vy-

¹ Mat. 5, 45.

² Rim. 2, 11; 1 Peter 1, 17.

³ Mat. 6, 4; 6, 18.

⁴ Tamt. 10, 32—33.

⁵ Tamt. 10, 28.

⁶ Tamt. 18, 35.

hlásil, že Boh je celkom voľný vo vymeriavaní odmeny. Dáva teda Otec nebeský len podľa ľubovôle jednému viacej a druhému menej? Toto bola mylná mienka škamravých robotníkov. No domáci pán mu odpovedal: „Nemôžem azda so svojím majetkom robiť, čo chcem? Či tvoje oko je ničomné preto, že ja som dobrý?“⁷ A tak teda dobrota je pohnútkou a nie ľubovôľou.

Ešte zjavenejšie ukazuje sa otcovská božia dobrotivosť, zhovievavosť a milosrdenstvo božie v odpúšťaní. Sluhovi, ktorý mu nemôže zaplatiť, pán odpúšťa veľkodušne celú dlžobu. A strategického syna — ktorý s ľahkomyselnými spoločníkmi prehýril si čiastku z otcovského majetku a potom opustený a vyhladovaný, ale skrúšený a pokorný vrátil sa domov — otec láskavo objal, ba vystrojil aj hostinu na jeho privítanie. Keby sa nám bolo zachovalo len toto jedno podobenstvo z reči Ježišových, už by stačilo, aby sa nám predstava o Bohu Nového zákona ukázala v celej svojej príťažlivej a utešenej kráse a tiež aby sme ju pochopili v jej protiklade k predstave o Bohu, ktorú malo židovstvo za čias Ježišových. Starší brat márnokratného syna je typ farizejského smýšľania. Navonok vzorný mladý muž, no vo svojom vnútri plný sebeckosti a závidi. Malicherný, nesmieriteľný, robí otcovi výčitky za jeho počínanie. V odsúdení neláskavého smýšľania a zmeravenej, prevrátenej idey Boha farizejov, je práve taká istá snaha tohto vznešeného podobenstva, ako vo vylíčení odpúšťajúcej otcovskej lásky božej proti skrúšenému hriešnikovi. To nebude nikdy dostatočne povšimnuté, že Kristus vyhlásil, že splnenie našich, na Otca obrátených prosieb, závisí nielen od akosti našej dôvery v jeho dobrotivosť, ale aj od napodobnenia jeho božského milosrdenstva. Základné správanie našej vlast-

⁷ Tamt. 20, 15.

nej duše voči našim bližným musí odzrkadľovať volačo z odpúšťajúcej lásky nebeského Otca, ktorú má k svojim deťom na zemi, kedykoľvek predstupujú pred neho so svojimi prosbami. Lebo inak neprijme našu obeť,⁸ neodpustí nám hriechy,⁹ a nevšimne si naše prosby: „Keď si stanete modliť sa, odpustite, ak máte čo proti komu, aby aj Otec váš, ktorý je na nebesách, odpustil vám vaše hriechy.“¹⁰ Toto pripomenutie stojí bezprostredne za učením Ježiša o viere, čo hory prenáša. Týchto päť prosieb Otčenáša vyžaduje rovnakú ochotu vzájomne si odpúšťať.¹¹ A tak Kristus očistil myšlienku na odmenu od fatalizmu a sebeckta. Aj v modlitbe ostáva človek údom spoločnosti a dieťaťom veľkej rodiny božej. Čokoľvek prosí pre seba od spoločného Otca, to nemôže odoprieť ani bratovi a sestre.

Aj iný moment ostro odráža ideu Boha Nového zákona od židovského ponímania Boha. A tým je univerzálne rozšírenie oproti národnostnému privilegovaniu. Je isté, že Ježiš a jeho apoštoli nehľásali iného Boha, ako bol Boh Abrahámov, Izákov a Jakubov, Boha, ktorý spravil židov svojím vyvoleným národom. No už aj predchodca na Jordáne vystupoval proti farizejom a učiteľom zákona, spoliehajúcim sa na svoje rasové výsady: „Netrúfajte si hovoriť sami u seba: Abrahám je naším otcom; lebo povedám vám, že Boh môže z týchto kameňov vzbudiť synov Abrahámovi.“¹² Ešte ostrejšie Kristus srazil sa s týmito sebavedomými protivníkmi. Svoju vieru v jeho poslanie od Boha robili závislou od znamení a zázrakov. Pohanský stotník zasa pokorne uveril jeho slovám a pokladal sa za nehodného, aby Pán prišiel pod jeho

⁸ Mat. 5, 23—24.

⁹ Tamt., 6, 14—15.

¹⁰ Mar. 11, 25.

¹¹ Mat. 6, 12.

¹² Tamt. 3, 9.

strechu. „Keď to Ježiš počul, zadivil sa a povedal tým, ktorí išli za ním: Veru, povedám vám, nenašiel som toľkej viery u Izraelcov. Ale povedám vám, že mnohí prídu od východu a od západu a stolovať budú s Abrahámom, Izákom a Jakubom v kráľovstve nebeskom; kým synovia kráľovstva budú vyhodení do zovnútornej tmy; tam bude plač a škrípanie zubov.“¹³ A tak namiesto jediného národa, židovského, nastúpilo celé ľudstvo. Namiesto Izraelitov podľa tela“, ako to vyjadril svätý Pavol, nastúpi Izrael Nového zákona. Kristus zboril priehradu národnostných výsad a otvoril prístup všetkým ľuďom k Bohu, k vlastnému Otcovi.¹⁴

IV.

V učení Nového zákona o Bohu, nebeskom Otcovi, boli by sme zabudli na najkrajšiu a najvznešenejšiu kapitolu, keby sme nepripomenuli predovšetkým modlitbu, ktorú nás naučil sám Kristus a ktorú nám prikázal modliť sa. Denne milióny ľudí na zemi modlia sa najkrajšiu modlitbu, akú sa len človek modliť môže — Otče náš. V tejto modlitbe našla idea Boha Nového zákona — ako šťastlivé posolstvo nebeského Otca — svoje najhlbšie vyjadrenie. V tejto modlitbe matka učí svoje dieťa poznať nebeského Otca. A táto modlitba sprevádza ho potom cez celý život. Tak dlho človek modlí sa Otče náš, dokiaľ má vieru. Tu platí zásada: „Lex orandi, lex credendi: O čo prosím, tomu verím.“

A jednako práve teraz vznikajú u mnohých, premnohých ťažkosti v kresťanskej viere, ktoré nepodceňujeme, a preto ich nemôžeme nechať nepovšimnuté. Liberalizmus minulého storočia znetvoril ponímanie Boha v Novom zákone, Boha-Otca, v bezmocnú, vyblednutú a preto nie vážne ponímanú ideu. Boží obraz bol porušený

¹³ Mat. 8, 10—12.

¹⁴ Ef. 2, 12—18.

a zošklivený. Dnes myslia len na frivolné žarty s Bohom-Otcom, ktorého Ibsenov „Oheň“ líči ako bezmocného starca. Jednostranné reči o „dobrom a milom Bohu“ popudzovaly k tomuto výsmechu. Za takéhoto Boha, pravda, nemôžu sa oduševňovať ľudia, ktorí sa boria so životom. Nikto sa nemôže k nemu vážne modliť. Pretože Boh musí byť taký, aby k nám hovoril: „Ja sa len mocným dávam. Preto najprv ťa nechávam rásť a zosilňovať, ako sa ti sverím.“ Lebo hrdý človek, keď už slúži, chce sa klaňať len najmocnejšiemu a najsilnejšiemu. Jeho viera v Boha musí mu byť ochranou i zbraňou, ako nábožnému rytierovi veľkolepého Dürerovho obrazu, ktorý sa nebojí ani smrti ani diabla.

Už patriarcha Jakub poznal Boha ako mocného a posilňujúceho, keď plný úzkosti očakával stretnutie s Ezauom, ale v očakávaní tajomného nastávajúceho boja bol o tom poučený, že pravá dôvera v Boha dodá mu nadľudskú silu: „Vtedy zápasil s ním až po ráno. A keď videl, že ho nemôže prevládať, dotkol sa žily jeho stehna, a hneď bolo po jej sile, zatiaľ čo s ním zápasil. Potom riekol: Pust' ma, lebo už svitá! Jakub odpovedal: Nepustím ťa, kým ma len nepožehnáš.“¹⁵ Boh je taký mocný, že to nie je jeho zoslabenie alebo porážka, keď nechá sa premôcť zápasiacim človekom, priam tak, ako nedá sa premôcť ani otec od svojho slabého dieťaťa, keď si s ním v zápolení meria sily, kým sa z neho nestane dospelý muž. Každé dieťa božie musí si zaslúžiť čestné meno Izrael, t. j. bojovník boží, keďže najskôr zápasí s Bohom, aby potom zápasilo za Boha: „V budúcnosti volať sa budeš Izrael, lebo keď si bol proti Bohu silný, o čo viacej budeš víťaziť nad ľuďmi.“¹⁶ „Ty si mojou silou, na teba sa chcem spoliehať“, hovorí žalm. Svätý Augustín k tomu poznamenáva: „Lebo kedykoľvek vzdialim sa

¹⁵ 1 Mojž. 32, 25—27.

¹⁶ Tamt. 32, 29.

od teba, vždy padnem. Ale keď sa blížim k tebe, rastie moja sila." Starý text žalmu dáva ešte krajší výrok, plný sily a nežnosti spolu: „Ty si posila moja, dovoľ, aby som ti spieval, lebo ty, Bože, si mojou pevnosťou; ty, Bože, si nekonečne dobrý voči mne.“

Skalopevná dôvera v mocného Boha, v „El Schadaia“, preráža ako prevládajúca pohnútka celým Písmom svätým. Najmä Žalmy a kniha Jób musely by sa rozvieť, ak by dakto chcel zostaviť len silnejšiu výzvu k dôvere a k utešenému oslavovaniu Všemohúceho. Nie je prehánaním počítať 29. Žalm k najveľkolepejším hymnám, ktoré kedy spievali. Jahveho hlas je ako burácajúci hrom; a ako sú veľkí rečníci na zemi, tak stávajú sa nesmelými, keď zazneje hlas Boha, čo „láme cédry“ a „vrhá plamennú žiaru“, keď zazneje tento hlas, ktorý „dokáže otriasť pustatinami a roztancovať duby“. A tohoto Pána žalmista prosí slovami: on „môže udeliť svojmu ľudu silu a obdaríť svoj národ pokojom“.

Je potrebné, aby sa opäť dôrazne prízvuovala práve táto stránka kresťanského ponímania Boha a aby sa tak odstránily zlé účinky bezmocného učenia liberalizmu a racionalizmu o Bohu na vieru v Krista. Kristov obraz v poslednom storočí natoľko sa zatiahol, že zdalo sa, že už nikdy nebude z neho sálať sila, a mnohým sa to zdalo novotou, keď konečne námestník Kristov znova očistil vznešený majestát Krista-Kráľa, prvokresťanského „Kyriosa Christosa“; a tak ide tiež o to, aby oslobodil sa obraz nebeského Otca, premaľovaný slabošským pokolením, ide o to, aby sme znova jasne videli Boha zjavenia nielen v jeho добрote, ale tiež v jeho všemohúcnosti a spravodlivosti, a aby sme sa znova naučili statočne v neho dôverovať.

V hrôzach vojny a pri strašných katastrofách sa stáva, že mnohým sa vodí tak, ako ďakému bojovníkovi vo svetovej vojne, a potom

to s nimi tak aj skončilo. A veru nestali sa najhoršími, aj keď sa im ťažko žilo. Až dosiaľ zachovali si vieru z mladosti bez vážnejších pochybností vo viere. Aj keď len zo starého zvyku modlili sa obľúbenú modlitbu z detstva, predovšetkým Otčenáš, nemôže byť pochyby o tom, že tieto sväté slová zrelý muž zaiste musel omnoho hlbšie a ozajstnejšie pochopiť ako dieťa. Ich viera a modlitby podobaly sa slnečným hodinám, ktoré idú samy od seba, dokiaľ len slnko svieti. Ale keď sa teraz rozpútala hrozná búrka, slnečné hodiny zastaly, a v dnešnom „svetonáhľade“ sa zdalo, že sa všetko stalo cenným. Záhada a pochybnosti sa rozvírily ako vražedné strely v bubnovej palbe. A tí, ktorí ako-tak až dosiaľ boli istí, rýchle stratili svoju vieru. Najmä jedna z mnohých otázok stále im nedala pokoja: Ako možno porovnávať všetky tieto ohavnosti a nespravodlivosti, túto neľudskosť a hrôzu s „prozreteľnosťou dobrotivého Boha“, „Otca nebeského, bez ktorého vôle nespadne ani vlas s hlavy“? Okrem toho sa mohlo stať, že k vnútorným pochybnostiam pristúpil ešte nepriateľ zvonka, v podobe neveriaceho priateľa, pýtajúceho sa posmešne: „Kde je teda ten tvoj Boh? Ubi est Deus tuus?“¹⁷ Pri takomto druhu krízy vo viere, nemohlo sa udržať jednostranné, slabošské, liberalistické ponímanie Boha bez svojej vlastnej podstaty. O „Pánovi panstiev“, o Bohu, ktorý „necháva národy k súdu predstavovať pred svoju tvár“¹⁸, o tomto Bohu nechcelo pokolenie minulého storočia nič počuť, aby nebolo rušené vo svojej jednostrannej blaženosti a vo viere v nekonečný pokrok ľudstva. Ale zaťažkávacia skúška svetovej vojny bola príliš silná pre domček z karát tohto bezmocného učenia o Bohu. No toto učenie nemalo svoje korene v Biblii alebo tradícii, ale iba v ľudskej ctibažnosti. To nebolo nijaké zjavené,

¹⁷ 58, 10.

¹⁸ Žalm 79, 10.

ale „samo od seba vzniklé citové náboženstvo“, pred ktorým musel vystrihať už svätý Pavol mladých kresťanov v kultúrne prekvitajúcich Kolosách.¹⁹ A preto so správnym ponímaním Boha zmizlo aj správne ponímanie hriechu a spolu zmizla aj bázeň pred ním.

To by však znamenalo upadnúť z jednej výstrednosti do druhej, keby niekto chcel zabudnúť alebo len málo si všímať najkrajší výmer božskej podstaty: „Boh je láska.“²⁰ Nikdy nesmú prevládať v obraze, ktorý si my ľudia predstavujeme o nebeskom Otcovi, farby hrôzy a prísnosti bez srdca. Musíme sa chrániť, aby vyššie zhodnotené starozákonné ponímanie Boha nestalo sa novozákonným. Ale to je zaiste dokonalé a pravé božie zjavenie Krista a jeho apoštolov, ktoré my hlásame. V tomto zjavení dôrazne budeme učiť: Láska nie je sentimentálnosť, dobrota nie je slabosť, milosrdenstvo nie je starecká bezmocnosť, „laissez faire, laissez passer“. K láske otcovej rovnako patrí prísnosť ako aj vlúdnosť. „Misericordia et veritas obviaverunt sibi; justitia et pax oscultae sunt.“²¹ Otec nebeský vždy ostane nepochopiteľným nielen vo svojej podstate, ale aj v dopusteniach a spravovaní v živote svojich pozemských dietok. Jeho cesty sa často rozchádzajú s našimi a jeho myšlienky nie sú našimi. Človek na kolenách musí prosiť, a ako svätý Pavol hovoriť, keď sa usiloval sám pochopiť a aj Rimanom srozumiteľne vyložiť vyvolenie a zavrnutie židovského národa: „Ó, hlbokosť bohatstva, múdrosti a vedomosti božej. Aké nepochopiteľné sú jeho súdy a nevyskúmateľné jeho cesty! Veď ktože poznal smysel Pánov alebo ktože mu bol radcom? Alebo ktože mu dal prvšie, aby sa mu navrátilo? Pretože z neho a v ňom a skrze neho je všetko, jemu sláva na veky. Amen!“²²

¹⁹ Žalm 9, 20—21.

²⁰ Kol. 2, 23.

²¹ 1 Ján 4, 8.

²² Žalm 85, 11.

Ide o to, aby sme sami v sebe a vo všetkých veriacich všetkými možnými prostriedkami vzbudili a vypestovali opäť duševný názor na Boha a božské veci, čo sa samovoľne prejavuje v tejto utešenej pavlovskej chvále Najvyššieho. Už od čias Homérových a Hesiodových označovali Gréci tento duševný stav slovom *thaumazein*. Toto slovo sa často vyskytuje v Písme svätom a znamená úctu vzbudzujúci údiv, úplnú dojatost o veľkoleposti a nepochopiteľnosti, ktoré preniknú človeka, keď je náhle zoči-voči postavený pred božské veci, či je to vo vízii, či ako svedok nejakého zázraku alebo je to výsledkom nábožnej úvahy. Tento náboženský *thaumazein* bol pre starovek technikou a najneslýchanejším objavom, bohužiaľ právom cudzím, lebo Boh často pre nich neznamenal nijakú skutočnosť, ale len čiru myšlienku. Vo svojej otupelosti potom toto pokolenie neberie vážne „láskavého Otca“, lebo už ho nevie do údivu priviesť ani všemohúcnosť, ani dobrotivosť, ani spravodlivosť a milosrdenstvo nebeského Otca. Sotva vie ešte niečo o „*Magnalia Dei*“, lebo zabudlo, že „všemohúci, večný a svätý Boh nemôže sa vmestiť do našej nepatrnej, úbohej a rozhárannej bytosti, do našej nádejnosti a žiadúcnosti, do našej starostlivosti a nášho plánovania. Keď nás naplnia naozaj detská dôvera voči Bohu, ktorú ako kresťania máme možnosť spoznať, prejaví sa ona zaiste v úctivom *thaumazeine* pred zjavením sa všemohúcnosti a dobroty božej, ako ju poznávame v prírode i nadprirodzenosti, vo veľkých svetových udalostiach ako aj v živote jednotlivca.

A práve táto všemohúcnosť a najvyššia dobrotivosť, spravodlivosť a milosrdenstvo spolu je Boh, ktorého nám hlásal Kristus a ku ktorému nás naučil modliť sa: „Otče náš, ktorý si na nebesách!“ Tento Boh naozaj nie je stareckou postavou liberalistickej teológie. Kristus zjavne hovorí: Otče, ktorý si na nebesách, aby tak

poukázal na nekonečný rozdiel, na nadsvetovosť a absolútnu nezávislosť Bytosti božej. On je nie našim rovesníkom. „Nebo je jeho trónom a zem podnožkou jeho nohám...“²³ On je veľký kráľ.“²⁴ „Vychvaľujem ťa, Otče, Pane neba a zeme“, modlí sa Kristus.²⁵ Akým krásnym stal sa pochop „Otče“, tak isto aj dodatok „nebeský“. Vedľa Anjelov a Archanjelov, Síl, Mocností a Kniežatstiev, Trónov a Panstiev, Cherubínov a Serafínov, ktorí obklopujú boží majestáť a kráľovskú postavu božiu, sú už podľa najstaršieho kresťanského umenia veľmi častí aj malí anjelici, ktorí sú omnoho milší ako vznešené nebeské kniežatá. A z toho bol potom už len krátky krok k tomu, aby sa zo všemohúceho nebeského Otca, najmä vo vianočnom čase a to dokonca aj vo výkladoch „dobrých katolíckych obchodov“, stal nevinný, bezmocný „Ježiško“ so sprievodom, skladajúcim sa zo spanilo usmievajúcich sa a veselo ihrajúcich „anjelikov“, takže všetko viacej pripomína Krakonoša, ako večného Boha, ktorý nám predsa poslal najvyšší, nezaslúžený vianočný dar, svojho jednorodeného Syna ako Vykupiteľa z hriechov a vín. Je isté, že si máme robiť ľudské pochopy a smysly vnímateľné obrazy, aby sme si vedeli predstaviť nebesá a aby sme to potom vedeli predstaviť aj mládeži. No môžeme sa diviť, keď nebeská kvetnatá lúka alebo rozprávková sála neurobia už nijaký dojem na dospeleho človeka, takže sotva spozorovať u neho dačo z túžby po nebi, keď už pominul čas, v ktorý matka rozprávala deťom rozprávku? Zjavenie nič nedokáže s takýmito odrodzenými predstavou o večnom živote, tým menej Apokalypsa, v ktorej bola záclona najďalej zatiahnutá, takže nám zakrýva pohľad do najsvätejšieho božstva a do blaženosti svätých. Nikto

²³ Rim. 11, 33—36.

²⁴ Mat. 5, 34; 23, 22.

²⁵ Tamt. 5, 35.

nemôže povedať, že by Apokalypsa bola chudobná na obrazy. Ale jej obrazy sú veľkolepé, uchvacujúce a otriasajúce. Sú to pravé obrazy zjavenia.

„Posväť sa meno Tvoje!“ Toto je prvá a najvyššia prosba. Božie meno značí samu bytosť božiu. Ako v Desatore, tak aj v Otčenáši žiada sa predovšetkým a nad všetky potreby a úpravy ľudských spoločenských povinností vzdávať česť Bohu. „Boh tu nie je pre nás, ale my sme pre neho“ (Eger). Na toto zabudol liberalizmus, keď človeka зробil stredobodom všetkého a Boha ponechal len preto, že bude dobre, keď bude oblažovať človeka. Nie, Boh veru nepotrebuje sa pred nami preukazovať. On nie je povinný skladať účty ako dajaký obžalovaný nám, svojim stvoreniam. „Príď kráľovstvo tvoje!“²⁶ V skutočnosti sa hovorí: „Príď kráľovstvo tvoje!“ Otec nebeský musí byť kráľom, neobmedzeným pánom. Tak ho opisuje tajomné zjavenie. Tak sa modlí svätý Pavol vo svojom prvom Liste k Timotejovi: „Kráľovi vekov, nesmrteľnému, neviditeľnému, jedinému Bohu buď česť a sláva na veky!“²⁷ Vychovávateľská múdrosť Cirkvi prejavuje sa v tom, že denne, mimo feriálnych dní a vigílií, prikazuje sa nám modliť túto dôležitú vetu v raňajšej modlitbe, ktorá sa volá Príma. Denná práca má byť prejavom oslavy Boha. Ale kráľovstvo božie neprichádza s vonkajšou veľkolepostou. Jeho kráľovstvo je, ako sa to spieva v prefácii na sviatok Krista-Kráľa, „kráľovstvo pravdy a života, kráľovstvo svätosti a milosti, kráľovstvo spravodlivosti, lásky a pokoja“. „Buď vôľa tvoja ako v nebi tak aj na zemi!“ Môže byť bezmocnému liberalistickému bohu alebo slabému výsledku racionalistického smýšľania o Bohu vôbec prednášaná takáto prosba? Tu ide o posledné, najvyššie rozhodnutia. Boh Ježiša Krista, Otec nebeský, žiada od nás poslušnosť,

²⁶ Mat. 11, 25.

²⁷ 1 Tim. 1, 17.

a to takú bezvýhradnú poslušnosť, akú mu preukazujú v jeho nebeskom kráľovstve jeho anjeli a svätí. Len tam je kráľovstvo božie, kde jedine smerodajnou je vôľa božia. Božie právo láme akékoľvek právo ľudské. Nebeský Otec má na nás jediný bezvýhradné právo. On chce našu spásu naozaj, ale musíme ho poslúchať. Kto by chcel od myšlienky Otca u Ježiša odlúčiť obvyklý majestát, dostal by len karikatúru Ježišovej viery v Boha". Počuli sme už, že v otcovskej ruke božej nie sú pre nás len samé sladkosti, ale často aj trpké lieky a tvrdý prút, no aj to len z lásky. On je večný Otec. Čo len spravili zo vznešenej idey nebeského Otca! Až keď sme predniesli túto božskú prosbu, ako nás to učí Kristus v Otčenáši, obracajme sa so svojimi ľudskými prosbami na nebeského Otca. Prosíme o denný chlieb, o odpustenie hriechov, o ochranu pred pokušením a o vyslobodenie zo zlého. Pocit viny pred Najsvätejším patri teda priam tak k učeniu Nového zákona, ako aj pokorné priznanie sa k vlastnej bezmocnosti.

(Pokračovanie.)

Svätý Pavol, vzor pracovníkov katolíckej akcie.

Spohančený svet, ktorý je v nebezpečenstve, že sa zrúti, ktorý je pred záhubou svojej kultúry, dnešný svet, ktorý hľadá cestu a možnosť záchranu, ktorý je sýty, ale spolu lačný, celkom už presýtený svojím kultom, lačný, ba až zomierajúci túžbou po znovuzrození — dnešný svet so živým záujmom obracia sa k dobe, v ktorej pôsobil svätý Pavol, apoštol.

A aby sa dnešný svet mohol pozdvihnúť z tohto kritického postavenia, aby sa odvrátil od svojho sebeckva a vrhol do otvoreného náručia Kristovho, na to je potrebný apoštolát, uskutočňovaný vo smysle veľkého, láskou roz-

nieteného ducha svätého Pavla. Pavol a metódy jeho apoštolátu ostávajú príkladom a vzorom pre všetky doby, majú však zvláštnu časovosť pre súčasné pomery. Preto v nasledujúcom aspoň voľačo o Pavlovej osobnosti, duchu a metódach, ktoré používal tento veľký apoštol národov vo svojom účinkovaní.

Kto číta Listy svätého Pavla, toho dojíma predovšetkým jeho oddaná, hlboká, bystrá a spolu pevná, temer vulkanicky výbušná povaha a duša. Už aj čisto literárna forma Pavlových listov očarúva akousi priam úžas vzbudzujúcou živosťou a pestrosťou. Raz krátke, nesúvislé uisťovania, oslovenia; inokedy dlhé, zdanlivo nekonečné periódy. Raz výklad, temer prepĺnený protikladmi, myšlienkami a ideami; inokedy zas, ako napr. v prvom Liste Korinťanom, veľkolepý, srdce uchvacujúci folklor. Raz sa state podobajú ako by divému stádu, mladostou a životnou bujarosťou cválajúcemu tátošovi a skoro o chvíľu zbadáme, že tieto state, vyvolané návalom povahy, sa súladne usporiadajú jemnou logikou do akéhosi spolu patriaceho celku. Raz celý vedecký aparát Písma svätého a logické dokazovanie, po čom hneď spoznáme bývalého rabína a žiaka Gama-lielovho; inokedy zasa ukáže sa tak jasno duševné rozpoloženie, že reč stáva sa výrazom, pravda, najprudkejšej, ale predsa najčistejšej výbojnosti.

Svätý Pavol ozaj úchvatným spôsobom hlása evanjelium vo svojich Listoch. Apoštol sa nijako neuspokojí s tým, že veriaci sa dozvedia z náboženských katechéz len niektoré jednotlivosti zo života Kristovho a spoznajú obsah evanjelia. Spája zásady a svetlo evanjelia s praktickými životnými otázkami, raz s tými, čo sa týkajú jednotlivca, inokedy s otázkami spoločného života v rodine, v spoločnosti a Cirkvi. Vychádza zo skutočností, otázok a sta-

rostí všedného dňa, aby ich postavil do evanjeliového svetla. Opäť používa toto svetlo, aby ním posvietil aj na najvzdialenejšie, najnepatrnejšie, ale predsa jestvujúce otázky. Prežaruje každú životnú otázku a každý životný problém, čo mu predkladajú jednotlivé cirkvi, ktoré spravuje, evanjeliovým svetlom, ktorým on sám je celkom prežiarený a preniknutý.

V tomto svetle je svätý Pavol vzorom a obrazom pre každý spôsob katolíckej akcie. Apoštol musí byť vecný a názorný. Nesmie ostať pri abstraktných pochopoch; musí sa vždy dopracovať k správnym vzťahom medzi poriadkom prirodzeným a nadprirodzeným, musí ukazovať na to, ako sa môže každá čiastka prirodzeného poriadku a všedného dňa objasniť a pozdvihnúť pomocou nadprirodzeného poriadku. Ak my nevysvetlíme a zavše znova neobjasníme túto úzku súvislosť, ktorá má byť medzi rozličnými otázkami dnešného takého zamotaného spoločenského a politického života a medzi evanjeliovými zásadami, ktorej súvislosti my máme byť apoštolmi, vtedy je celá katolícka akcia daromná.

Duchovia, ktorí uvažujú o hlbokých filozofických a teologických ideách, utiekajú sa obyčajne pod krídla ticha a samoty. Vnútoraná sobranosť je im ochranným štítom proti všetkým strelám, ktoré so strany sveta a rozvíreného života boly namierené proti útlým myšlienkovým pletivám. Všetko, čo pobáda k vonkajšej práci a k vonkajšej činnosti, ruší ďalšie trvanie myšlienkového postupu, prerušuje ho a vyháša oheň sobranosti. Antický filozof a matematik je dokonca zaujatý výlučne svojou duchovnou prácou pri obliehaní mesta, že sa obracia na vrahov, ktorí vnikli do jeho príbytku, slovami: „Nolite turbare circulos meos!“

U svätého Pavla predsa stretá sa najvyššia abstraktná špekulácia s najčulejším a veľmi

čínorodým životom, takže prebývajú v jeho duši v krásnom súlade. Pavol vyznačuje sa temer prekážok neznajúcou a neúnavnou činnosťou. Pripravuje práce pre prvé snemy, buduje a zakladá nové cirkvi, káže evanjelium a vychováva učeníkov pre službu Kristovu; natoľko vyvíja svoju činnosť, že v celom vtedajšom svete javia sa stopy jeho apoštolských ciest. Dielo svätého Pavla rozprestiera sa medzi Európou a Áziou, medzi Rímom a Efezom, medzi Palestínou a Španielskom. Ťažkosť a veľkosť práce ohla ho natoľko, že sám priznáva, aká ohromne vyčerpávajúca námaha ho tlačí pri ustavičnej starosti o všetku cirkev; temer treskom na neho dopadá starosť, ktorú nazýva „Sollicitudo omnium ecclesiarum“. Aj keď ho vysilujú toľké starosti a práce vo dne v noci, predsa mu ešte musí ostať času, aby tkaním (stanov, kobercov) zaopatril si denné živobytie, lebo nechce byť od nikoho závislý. Apoštolská cesta svätého Pavla je popritom porastená trnami a bodľami, k tomu ešte tým najneznesiteľnejším! Jeho zážitky sú také tragické a otriasajúce, nebezpečnosť tak veľká, že už jediná kataklyzma — a takýchto je v jeho živote celá légia — dostačila by na to, aby ho srazila k zemi a rozmliaždila. Koľko tragiky je už v samom číselnom vypočítaní nehôd, ako nám ich Pavol predkladá. Ozaj mohlo by sa myslieť, že je to ani nie hodnoverná udalosť, ako skôr rozprávka z „Tisíc a jedna noc“.

Smrť sa neuspokojila len s tým, že Pavlovi ustavične pozerala do očí, ale priamo pásala sa po dlhé roky na jeho bolestiach; ako dravec, ktorý svoje drapy zapustil do svojej obeti, závese ju vypustí a znovu sa na ňu vrhne a tak spôsobuje jej pomalú, trápnu smrť. Životná dráha svätého Pavla, počnúc Damaskom až po mamertínske väzenie, plná je krvavými strašidlami smrti, ktoré neprestajne dorážajú na jeho telo a dušu.

Damask, prvá stanica jeho obrátenia, je súčasne prvá stanica jeho utrpenia, lebo smrteľná nenávisť židov prenasledovala ho už od prvého okamihu: „Židia sa radili“, — píše jeho životopisec Lukáš — „ako by ho mohli zabiť!“ Sotvaže Pavol unikol nástrahe a utiekol do Jeruzalema, už sú tam aj jeho sprisahani nepriatel'ia, aby ho striehli. Opäť zaznamenáva Lukáš: „Hľadali ho, aby ho zabili.“ V Antiochii vyhnała ho z mesta rozzúrená sberba, v Ikoniu ho chce kameňovať.

Až sem siahajú len pokusy, aby Pavla úkladne zavraždili. Ale už v Lystre bol Pavol kameňovaný a jeho drábi prerušia svoje smutné dielo, nazdávajú sa totižto, že ich obeta je už mŕtva. Vo Filippi bol bičovaný a potom hodený do väzenia. V Efeze pobúria zlatníci ľud proti Pavlovi, tušia totižto, že jeho kázaním umenšia sa ich príjmy za sošky Diany. Nato Pavol opäť bol šľahaný od židov v Jeruzaleme. A židia začínajú nedokončenú žeň smrti nanovo, zaprisahali sa totiž, že nebudú ani jesť ani piť, kým nezabijú Pavla. Teraz nasleduje krvavá stopa, ktorá sa predĺži dvojročným uväznením v Cézareji. Cestovanie v okovách do Ríma, stroskotanie lode na mori, až konečne dosiahne poslednú etapu svojho mučeníckeho života — mamerťínske väzenie a smrť popravnou sekerou. Aká obdivu hodná mučenícka cesta!

Celý život apoštola Pavla stojí vždy odhodlane na rozhraní života a smrti, takže mohol o sebe povedať: „Quotidie morior. — Denne zomieram.“ Smrť vedie s ním stále svoju hru. Uprostred tejto strašnej hry smrti Pavol vystiera ruky smrti v ústrety a privoláva jej: „Mne zomrieť je ziskom.“ (Mihi enim mori lucrum est.)

Nech nám prednesie sám svätý Pavol vo svojom ozaj smutnom rozprávaní svoje strašné zážitky, ktoré nám on sám zachoval vo svojom

Liste: „A to v premnohých prácach, v mnohých žalároch, v trýzneniach nad mieru, v smrtiach často. Od židov som dostal päť ráz po štyridsiatich bez jednej, tri razy som bol palicovaný, raz kameňovaný, tri razy som zažil stroskotanie lode, deň a noc bol som na hlbine morskej. Často na cestách, v nebezpečenstvách; v nebezpečenstvách na riekach, v nebezpečenstvách pred zbojníkmi, v nebezpečenstvách pred národom, v nebezpečenstvách pred pohanmi, v nebezpečenstvách v meste, v nebezpečenstvách na púšti, v nebezpečenstvách na mori, v nebezpečenstvách medzi falošnými bratmi. V práci a trude, v mnohom bedlení o hlade a smäde, v mnohých pôstoch, v zime a nahote.“

Dobre je, zapamatať si teraz, že Pavol nevyhýbal nijakému nebezpečenstvu a nijakej útrape. Naopak sám ich vyhľadával, pričom odovzdal sa boju s rozžeraveným a spolucíťiacim srdcom. Priviedol to k onej duchovnej zručnosti a dokonalosti, v ktorej protivienstvá a utrpenia nezväčšujú zármutok a bolesť, ale naopak poskytujú nádej a radosť. Pavlova vnútorná radosť je taká prekypujúca, že rozdáva ešte iným: „Ak musím vyliť i svoju krv pri obete povolania pre vašu vieru, i vtedy chcem sa radovať a to s vami všetkými sa radovať. Práve tak i vy sa máte radovať navzájom a so mnou tešiť sa.“ Skutočne, kto sa čítaním vhlbuje do Listov Pavlových, tomu vejú z týchto Listov prekypujúca radosť a veselosť, ktoré sa často sdrúžujú s poriadnou dávkou dobromyseľného humoru a prirodzeného žartu. Ozaj, to sú už najvyššie úkony neoblomnosti a statočnosti. To sú ctnosti, čo nepoznajú nič zo strachu a duševnej slabosti, čo naopak rozohňujú dušu, hotovú trpieť, a umožňujú nájsť v kríži šťastie a radosť.

Hľa, akým vznešeným obrazom pre každého pracovníka v katolíckej akcii je Pavol ako mysliteľ, pracovník a prinášateľ obiet.

(Pokračovanie.)

Božský a ľudský prvok v Cirkvi.

Dr. František Š t u r m.

O neskúsených talianskych sedliačkach rozprávajú anekdotu, ktorá stavia do jasného svetla otázku správneho náhľadu na božskú podstatu v cirkevnom ústrojenstve. Sedliačky, o ktorých je tu reč, boly trochu poverčivé. Myslely, že pápež Pius X. máva zlý pohľad — mal'occhio, ako tomu hovoria Taliani. Predsa však maly podivne jasnú predstavu o svätosti, o božskej vznešenosti pápežského učiteľského a pastierskeho úradu. Preto sa rozhodly ísť pre pápežské požehnanie. Keď už išly na pápežskú audenciu, vzaly so sebou medailónky, ktoré ich maly chrániť proti moci zlého pohľadu. Tak vstúpily pred námestníka Kristovho, aby počuly od neho slová života a dostaly sväté, veľkňazské požehnanie. No úzkosť pred tým, čo tieto sedliačky pokladaly za trápnu neistotu, ani na okamih im nespôsobilá pochybnosť o božskom charaktere úradu, ktorého nositeľkou je pápež ako zákonitý nástupca svätého Petra.

Môže sa azda zdať podivným, keď uvádzame takýto príklad, ktorý — nech je to bez vysvetľovania priznané — by mohol vzniknúť u prostých duší ako dôkaz nesmyselného rovnocenenia viery a povery, aby sme tým zdôraznili podstatný rozdiel božského a ľudského prvku v Cirkvi. A tak práve detinská naivosť, ktorá takmer pudove rozpoznáva podstatné od vedľajšieho, keď ide o skutočné bytie božej Cirkvi, môže byť poučením pre tých, ktorí hoci podľa svojej úrovne vzdelania by mali mať omnoho bystrejšiu rozoznávaciu schopnosť, v skutočnosti smiešajú najrozličnejšie náhľady a úvahy a tak si utvárajú o Cirkvi celkom nesprávny pochop. Vedia hádam celkom iste o tom, že Cirkev je nielen bezprostredne božská ustanovizeň, ale vo svojom živote a pôsobení závisí od ľudí, ktorí ju

viditeľne predstavujú; no ich chyba je v tom, že vidia v Cirkvi ľudský prvok, kde sa javí božský, a tam vyžadujú božský, kde sám Zakladateľ ponechal voľné miesto ľudskému. Odtiaľ pochádza to, že najčastejšie práve tí ľudia, ktorí posmešne mykajú plecami, keď počujú o neomylných, Duchom svätým inšpirovaných rozhodnutiach viery učiteľského úradu Cirkvi, vyžadujú od kňazov, rehoľníkov, biskupov a najmä od pápežov Bohu podobnú svätosť, ktorú Kristus svojim apoštolom a ich nástupcom, ako aj všetkým svojim učeníkom síce dôrazne odporúčal, ale nevyhnutne nezaručil. A keď sa takíto ľudia dozvedia o chybách a ľudských nedostatkoch cirkevných predstavených, hneď sa dostane ich „ideálny“ náhľad o Cirkvi, stanovený nesprávnym predpokladom, do výkyvu, takže už vôbec nechcú veriť vo vnútornú svätosť Cirkvi.

Dneska tým viacej zdá sa byť zvlášť potrebným ujasniť to, čo je na Cirkvi trvalo a nezmatateľne sväté a božské a čo je na nej celkom ľudské a tak istým spôsobom aj nie sväté. K božskému prvku v Cirkvi patria ňou strážené vieroučné pravdy, mravné smernice a sviatosti, prostriedky milosti, ktorými Cirkev robí vykupiteľské dielo svojho božského Zakladateľa a zaisťuje ho všetkým tým, ktorí na to prejavujú ochotu. K ľudskému prvku v Cirkvi treba pripočítvať všetko to, čo je mimo okruhu hlásenia právd viery a mravov a sviatosťného udeľovania milosti. Tak veľké miesto v cirkevnom ústrojenstve je dané ľudskému prvku, že neraz sila milosti, ktorú sviatosť dáva prijímajuúcemu, je v určitej závislosti od osobnej hodnosti kňaza-rozdávateľa. Spovedajúci sa a prijímajúci kresťan napr. nemusí sa vôbec strachovať o to, či spovedník, ktorému vyznáva svoje hriechy, a kňaz, z ktorého rúk prijíma eucharistický chlieb, je v stave čistoty a milosti alebo nie, sviatosti pôsobia, ako sa to teologicky nazýva, *ex opere operato* a nie *ex opere operantis*. Koľké herézy

— spomeňme aspoň katarov — mali svoj pôvod v tom, že svätosť Cirkvi bola zamenená so svätosťou jej predstavených alebo aj všetkých veriacich!

Ak sa rozhlíadneme na časy prvotnej Cirkvi, tak nájdeme niektoré, v Evanjeliách opísané príklady pre to, že ľudské slabosti jednotlivých údov Cirkvi alebo aj cirkevných autorít majú byť trpené vždy len ako boľavé, ako škvrny na odeve mystického Krista, nikdy sa však nesmú stať dôkazom proti svätosti Cirkvi. Ktosi k tomu napísal veľmi vhodne: „A či Cirkev už od začiatku, keď jej Zakladateľ žil ešte na tejto zemi, nemala na svojom svadobnom rúchu poruchy? Veď nebol hodným aj jeden z dvanástich, ktorých si Kristus vyvolil z miliónového počtu ľudí za svojich apoštolov. Druhý z týchto prvých spolupracovníkov na novom kráľovstve božom — a to práve ten, ktorému bola odovzdaná moc kľúčmi — zhrešil v najvážnejšej chvíli zradou, zutekal od zástavy. No Kristus ho nezavrhol, ba sa ho neskôr ešte spýtal, či ho miluje viac, ako ho iní milovali. Keďže Syn Boží tieto ľudskosti, ktoré sa už v čase založenia Cirkvi ukázali, radikálne nevytlúčil a ich opakovanie nezamedzil, či preto si ľudia dneška môžu tvoriť vo farižejskom sebvypínaní úsudok o Cirkvi podľa toho, či kňaz raz v hodine slabosti podľahol ľudskej prirodzenosti, či tento alebo onen rehoľník prestúpil zákon?

Chronique scandaleuse o kňazoch, mníchoch a mníškach nielen že nič nehovorí proti svätosti Cirkvi, ba ju ešte utvrdzuje, keď sa na to pozeráme triezvym a predovšetkým nie zlomyseľným pohľadom. Bolo by teda mysliteľné, že by Cirkev mohla prestať obdobie mravného úpadku v klére a v kláštoroch — asi v časoch renesancie a pred Tridentom —, keby v nej nevládol Duch Boží, ktorý uskutočňuje prisľúbenie Vykupiteľa, že brány pekelné — aj tie, ktoré niekedy vznikajú na vlastnom cirkevnom poli,

nepremôžu Kristovu ustanovizeň? A práve to, že nehodné ľudské ruky nemôžu božské dielo Cirkev ani z vnútra rozbiť, ba ani len vážne poškodiť, tým viac svedčí o božskej velebnosti Cirkvi, ako to dokazujú svätí, ktorí v každej dobe vyrastali v lone Cirkvi. Porovnajme napr. Cirkev so štátmi svetových dejín. Kým najväčšie a najmocnejšie štáty, napr. stará ríša rímska, zanikly v mravnej spustlosti a korupcii, Cirkev práve zo seba vzala obrodné sily, aby vystúpila z chvílkového úpadku k novému a tým vznešenejšiemu rozkvetu. Reformné hnutie svätého Františka, ktoré bolo namierené proti zosvetáreniu mravov a zvyklostiam života, proti libertinizmu a mamonizmu v Cirkvi, dokázalo sa také mocné, že mohla byť ním privedená obnova v ľudskom výseku Cirkvi. Reformné hnutie svätého Ignáca prekonalo bludné náuky, ktoré v storočí reformácie veľmi hlboko prenikly do cirkevného života. Keď sa rehoľný život dostal do nebezpečenstva, prišli veľkí svätí rehoľní reformátori — Bernard z Clairvaux, Ján z Boha, Terézia z Avily a mnohí iní — na tú myšlienku a zachraňovali rehoľníctvo pred zánikom, nie cestou revolúcie, ale čerpaním síl z Ducha Cirkvi. Nijaký štát v dejinách nemôže ukázať podobné dôkazy pre obrodu z vlastnej podstaty ako Cirkev.

A ešte niečo je dôležité pri posudzovaní *Chronique scandaleuse* o Cirkvi. Vo všetkých prípadoch ide o mravné pochybenia, ktoré sa vyskytujú v dejinách Cirkvi len práve ako výnimky, na ktoré je pozornosť len preto viac upretá než na pravidelnosť, ktorú potvrdzujú nespočítateľné príklady hrdinského cvičenia v ctnostiach, že chcú robiť Cirkvi výčitky, nech sa neviem čo robí. Predložil si už niektorý z odporcov Cirkvi aspoň raz otázku, či kňaz alebo rehoľník, ktorého pád sa šíri vo verejnosti, predtým desať, dvadsať, ba vari sto ráz hrdinsky nebojoval proti pokušeniu a mu neodporo-

val, kým iný z moderných pohanov v podobnom položení určite už pri prvom by padol za obeť pokušiteľovi?

Prestaňme teda so všeobecným upodozrievaním kléru, ktorý vo svojej prevážnej väčšine žije práve dnes mravne. Musíme si ujasniť, kde máme hľadať božský prvok v Cirkvi a ako zasa vymedzovať ľudský. Musíme si uvedomiť jedinečnú obrodnú silu, ktorú Cirkev za skoro dve tisícročia práve vo vážnych prípadoch mala zo seba, a skoro musíme sa predovšetkým mať na pozore, aby sme opatrnejšie hľadeli na *Chronique scandaleuse* o Cirkvi ako na jej *Acta Martyrum* a životopisy svätých.

Kresťanská duchovnosť v dejinnom prúde.

P. Aquinas M. Gabura, OP.

Rozprával som sa s istým vysokoškólakom o tom, ako môžeme uplatňovať kresťanstvo vo všetkých jednotlivostiach života a pritom ostať modernými. Na to mi povedal: „Prečo Cirkev až teraz začína takto krásne chápať život?“

Nemyslíme si, že je to zlomyseľná otázka. Veru, nie! Je to skorej otázka nejedného dnešakajšieho človeka dobrej vôle, ktorý by chcel mať kresťanskú vec jasnú; veď túži po kresťanskom objatí života, lebo cíti nadľudskú moc a nadzemský pôvod kresťanstva. Len chcel by vidieť odkrytý základ, na ktorom ono stojí. A ten býva toľme zastretý, že kresťanstvo neraz posudzujeme iba zvonka a preto nevecne.

Podstatne chápané *kresťanstvo* nie je nič iné ako *Ježiš Kristus s bohoľudským životom*. Kristus vstúpil do svetových dejín, aby ľudstvo zachytil pri rútení sa do záhuby a postavil ho tam, kde patrí podľa pôvodného plánu a kde jedine dosiahne všestranné rozpätie, kde sa

nájde celé, šťastné, rozvité, totižto v Bohu. Preto Kristov zásah do dejín je najvýznamnejšia, najpodstatnejšia skutočnosť vekov, rozhodujúci medzník pre kladný, tvorivý vývin ľudstva. Z toho celkom zrejme vyplýva, že Ježiš Kristus ako záchranca, obroditeľ a stály obožovateľ ľudstva — svojim učením, ktoré je totožné s čírou pravdou, svojim životom, ktorý žiari podmaňujúco krásne, svojim krížom, ktorý je najväčšia zásobáreň síl ľudstva — má neodškriepiteľné právo a nevyhnutný nárok na celé ľudstvo, na celé dejiny, na všetky veky až po posledné vlákno ich bytia. Keď mu ľudstvo ďakuje za svoje zdarné jestvovanie, musí mu aj podliehať. Preto Kristus právom stavia sa na životnú cestu jednotlivca aj celej ľudskej spoločnosti ako nedišpenzovateľný živý zákon, najvyššia smernica života, božský kvas, ktorý musí sa všade dostať, všetko prepracovať. Kristus je pre všetkých ľudí, všetky storočia, všetky spoločenské stupne, všetky zamestnania a formy života.

Kristus svojim božským životom chce prepracovať aj naše storočie s jeho kultúrou, technickým pokrokom, spoločenským rozvrstvením, výdobytkami, zdravými výrazmi života, slovom všestranne. Nič mu nemá uniknúť. Všetko treba obnoviť v Kristovi. Tu má základ obrodné hnutie katolíckej akcie, ktorá napríklad vo Francúzsku a Belgicku dosiahla dôstojnú výšku. Jociasmus, jécizmus, jacizmus, Ad Lucem a iné živé ústrojenstvá výbojného katolicizmu vnášajú Ježiša Krista do dielní, tovární, kasární, úradovní, školských siení, na polia, do športu, tanečných miestností, slovom všade, kde sú ľudia.

Keď dokorán pootvárame svoje životy Ježišovi Kristovi, vidíme, že život je krajší, že to, čo sme milovali, viacej milujeme, že všetko prirodzené — bez toho, aby bolo dajako narušené, — je pozdvihnuté do vyššej oblasti, v ktorej má netušené možnosti rozvíjania. No nejednému

pri pozorovaní pružných tvárností duchovného života v moderných formách prichodí na um spomenutá otázka vysokoškoláka: „Prečo Cirkev až teraz začína takto krásne chápať život?“

Na vysvetlenie stačí povedať, že Cirkev vždy rovnako krásne chápe život, keď pod pochopom Cirkev myslíme na Krista, ktorý ďalej žije v Cirkvi a s ňou kráča dejinami. A „Ježiš Kristus je ten istý včera i dnes i na veky“. Tak svätý Pavol upozorňoval kresťanov zo židovstva na ustavičnú časovosť Krista, lebo Ježiš Kristus, keďže je Boh, je večný, nadčasový a preto taký blízky každému veku. Veď každé storočie, každý rok, každá sekunda prediera sa k večnosti a v nej má jediný smysel a hlboké odôvodnenie; teda má za cieľ priblížiť sa ku Kristovi, v ňom spočinúť. Kristus pre svoju večnú sviežosť bol priam taký časový pre ľudí prvých kresťanských storočí, ako pre ľudí všetkých nasledujúcich storočí. Keďže ako Boh udržuje a vedie ľudstvo v dejinnom vývoji, pokroku, rozumie mentalite každého storočia, psychologickému, kultúrnemu, spoločenskému a hocakému inému svojrázu každého veku, a jeho božský život je dosť mocný na to, aby všetko v ľudstve zvládol, povzniesol a umocnil nad ľudské možnosti. Preto Kristus vo svojej Cirkvi vždy bude mať porozumenie pre všetky životné odbory a svojrázne rámce každého storočia a dosť sily na preduchovenie všetkého. Ako ľudstvo pokračuje, tak ten istý nemeniaci sa Kristus zmocňuje sa všetkého kladného v ňom. Kresťanstvo priblížilo sa v prvých storočiach k všetkému, čo vtedy bolo prirodzene zdravé a moderné, a pozdvihlo ho; a vtedajší kresťan si povedal, že Cirkev ho chápe. Kresťanstvo zmocnilo sa životných prejavov stredovekého človeka a bolo moderné pre vtedajšieho človeka. S tým istým porozumením pre požiadavky moderného života stojí aj pred človekom dvadsiateho storočia, lebo je svetonázorom Ježiša Krista, ktorý je ten istý včera, dnes i na veky.

No keďže Kristovu Cirkev utvára mimo nadčasového a preto vždy časového prvku aj ľudský prvok, ktorý občas klesá, narúša a ničí, stáva sa v dejinnom prúde, že časovosť Cirkvi a jej porozumenie pre otázky súčasného človeka sú akosi zatienené. A to je vtedy, keď ľudia nechápu vecne Krista, zastrú si ho predsudkami alebo nenávisťou a to až tak, že opovážia sa za moderné vyhlasovať, čo je protiprirodzené. Tu je príčina úpadkových vln vo svetových dejinách. Nepochopenie Krista ľudstvo ťahá dolu, k záporom.

Cirkev nerobí nijaké mimoriadne novoty, keď do moderných, nášmu storočiu vlastných tvarov života vlieva božskú silu, platnú pre všetky veky. To vyplýva z jej nadčasovej podstaty, ktorou je Ježiš Kristus.

A tak našou kresťanskou povinnosťou je, aby sme usilovne hľadali túto nadčasovú podstatu, jej približovali a celkom otvárali svoje životy a vždy vyššie privádzali obrodnú kresťanskú vlnu, ktorá začína sa dvíhať z úpadkovej krivky.

Toto podporiť pousilujeme sa rozvíňaním kristocentrického plánu od januárového čísla Smeru.

Duchovnosť vo svätých.

*„Žijem, už nie ja, ale žije vo mne Kristus“ (svätý Pavol).
Prepracúvam sa k tejto najutešenejšej veľkosti?*

K duchovnej fyziognómii P. Jozefa Schrijversa, C Ss R.

Dr. Ján Mastylak, C Ss R.

Vlani 4. marca zomrel v Ríme po štrnásťdňovom utrpení známy duchovný spisovateľ, redemptorista P. Jozef Schrijvers (narodený r. 1876). Keďže P. Schrijvers bol osobnosťou

a duchovným spisovateľom nevšedných kvalít¹ a bol už tiež uvedený do slovenskej duchovnej verejnosti,² nebude bezvýznamným a nemiestným zaznamenať tu niekoľko slovných čŕt, zachycujúcich aspoň skicovite jeho duchovnú fyziognómiu.³

I.

Cez bohoslovné štúdiá klerik Schrijvers bol chatrného zdravia. „Fráter Schrijvers nebude dlho žiť“ — vyslovil sa raz pred ostatnými jeho vtedajší predstavený — P. prefekt. Táto predpoveď sa neuskutočnila. P. Schrijvers sa dožil pomerne vysokého veku, 69 rokov, veku svätého Klementa Hofbauera, svojho spolubrata. Ale žil vždy v ovzduší blízkej smrti. Azda aj preto za svojho života toľko vykonal, lebo chcel využiť vždy dobre drahocenný čas života. Nie nadarmo dal svojim synom v reholi príklad svätý Alfonz Líguorský, ktorý po päťdesiat rokov zachovával sľub, že použije dobre každú chvíľku času. Nevie, že by si P. Schrijvers za ten čas, čo som ho poznal, vyšiel čo len raz na pre-

¹ To uznávajú kritici jeho spisov, ale aj jeho osobní známi. Napr. bývalý rektor Duchovnej gréckokatolíckej Akadémie vo Lvove a terajší Lvovský gréckokatolícky metropolita ho vo svojej knihe „Podorož do Anhliji“ (1935) charakterizuje ako „človeka vysoko inteligentného a asketicky vyrobeného“. Tiež si ho osobne vážil aj predošlý metropolita, gróf Andrej Šeptickýj (1865—1944).

² Porovnaj SMER 1944, str. 331. — Slovenský preklad „Božského Priateľa“ má na sklade kláštor redemptoristov v Podolínci. Ako dvanásty sväzok dominikánskej edície „Veritas“ vyšiel tohto roku v Košiciach preklad „Ježiš medzi nami“.

³ Takmer sedemročná možnosť blízkeho osobného styku podala pisateľovi týchto riadkov nejednu originálnu príležitosť nazrieť hlbšie zblízka i z odstupu do jeho duše, príležitosť to, akej sa v posledných rokoch pre vojnovú izoláciu dostalo nemnohým pozorovateľom. Za taký dlhý čas aj charakteristická rezervovanosť P. Schrijversa mala viaceré krátke a regulované chvíle „sebazjavenia“.

chádzku, keď nemal nejaké vecné poslanie. A v minulosti sotva to bolo inakšie... Jeho zdravý vidiecky koreň a rozumná a pokojná seabvláda a usporiadanosť to tak dlho vydržali!

Duchovný život P. Schrijversa sa vyvíjal nielen v ovzduší blízkej smrti, ustavičnej spomienky na „posledné veci“, ale aj v ovzduší túžby po smrti, keď človek túži so svätým Pavlom „rozpadnúť sa a byť s Kristom“. Duchovní spisovatelia to pokladajú za jeden z vrcholných znakov dokonalej lásky k Bohu.

Roku 1943 prečítával si P. Schrijvers svoje osobné poznámky z duchovného života zpred dvadsiatich rokov, keď bol ešte predstaveným redemptoristov východného obradu v Haliči. Takmer na svoj podiv zistil to isté rozpoloženie ducha, tú istú túžbu po nebi.

Za vlastné špecifikum duchovného života P. Schrijversa možno označiť dôvernú ustavičnú životnú styku s Pánom Ježišom a Pannou Máriou, rozšírenú aj na svätého Jozefa. „L'intimità divina — božskú intímnosť“ nazval P. Gabriel od svätej Magdalény v jednej verejnej prednáške na Gregoriáne charakteristickým znakom duchovnej školy karmelitskej rehole. Aj u P. Schrijversa vystupoval do popredia záujem a nadšenie pre intímny styk s Bohom, jediným v božskej Trojici. Ešte v posledných rokoch sám so záujmom čítaval Lenzovo dielo „Nebesá vyprávajú“. Vo svojich mladších rokoch dôkladne poznal Spomienky a spisy ctihodnej sestry Alžbety od najsv. Trojice, šestadvadsaťročnej karmelitánky dijonskej (zomrela 1906), ktorá našla svoje „nebo na zemi“ v mystickom živote s troma božskými Osobami, prítomnými v jej duši. Jednako u P. Schrijversa stredobodom života bol Boh vtelený, Boho-človek. A P. Schrijvers skutočnosť života vteleného Boha prenikol s osobitným svojrázom svojej a rodinnej nežnosti, v ktorej niekedy nemožno nebaďať aj odraz francúzskej psycholo-

gickej jemnosti. Aj keď u P. Schrijversa hlavné teologické predmety a motívy duchovného života sú tie isté ako u svätého Alfonza, predsa ich chápanie a uskutočňovanie je patrne odlišné, takže duchovný smer P. Schrijversa môžeme dosť vhodne najvať neoalfonzianizmom.

Aby duša žila ozaj dôverne s Pánom, to jest aby medzi dušou a Pánom bol vzájomný a obopolný životný pomer bezvýhradný — duša sa musí celkom zriecť seba a odovzdať sa úplne Pánovi, aby aj Pán sa jej odovzdal bez výhrady. Treba opustiť všetko, aby sme všetko získali, podľa známych slov Nasledovania Krista.⁴ Sem smeruje aj slávne „Todo y nada — všetko i nič“ svätého Jána od Križa. Potom Pán aj niekedy rozpráva s dušou, hovorí jej „podstatné slová“, ako ich nazývajú teoretickí mystici. Zo svojho života ich mnoho uvádza svätá Terézia Veľká vo svojej Autobiografii. Aj P. Schrijversovi sa ich dostalo.

Cez vojnu P. Schrijvers vydal väčšiu knihu „Otče náš, ktorý si na nebesách“. Vyslovil sa, že túto knihu napísal na rozkaz. Keďže bol asi pred poldruha rokom predtým na súkromnej audiencii u svätého Otca, naporúdzi bola domnienka, že sa to stalo na rozkaz svätého Otca. Ale nie! Myšlienku napísať takúto knihu mal P. Schrijvers už dávnejšie predtým, ale voľajako sa k jej uskutočneniu nedostával pre iné veci. Až raz pri poklone najsvätejšej Sviatosti očul nepochybné slová: „Teraz napíš moju knihu!“

Pri blahoželaniach a pri príležitosti osobných udalostí v živote P. Schrijversa, keď sa sľubuje aj modlitba, P. Schrijvers prosieval pre seba modlitbu na úmysel, aby stále žil v čim väčšej dôvernosti s Pánom Ježišom a Pannou Máriou.

Neveľká knižka „Ježiš medzi nami“ môže

⁴ Kniha III, 32, 4.

byť naozaj pokladaná aj za osobný výlev duše P. Schrijversa.

Nie je možné ani vhodné preberať všetky polomery života P. Schrijversa, vychádzajúce z jeho stredobodu. Spomeniem len jeden príklad obdivu hodnej odovzdanosti.

Za svojho účinkovania v Haliči (1913—1933) bol častejšie navštevovaný trápnu migrénou a bolesťami hlavy. Vynorila sa aj obava, že by mohol stratiť používanie rozumu. „Fiat — nech sa stane, ak je to vôľa božia!“ Mimoriadna hrdinskosť!

II.

„Akú povahu mal P. Schrijvers?“, pýtali sa ma poslucháči pri výklade povahových charakteristik podľa Schrijversových Základov duchovného života. Záujem odôvodnený.

V Taliansku si niektorí z prekladov Schrijversových kníh namysleli, že ich autor hlása akýsi druh kvietizmu. A boly vraj preto aj škriepky, keď ako učebnú príručku zavádzali práve zmienené Základy duchovného života.

Mám podať niekoľko črt, týkajúcich sa jeho prirodzených vlastností, daných do služieb nadprirodzena alebo ním vypestovaných?

Nejdem sa púšťať do rozličných rozborov povahových typov. Aj tu sú stále nové vedecké pokusy. Kretschmer, Jaensch, Pende nestoja vari na konci radu systematikov. A stará sústava nedá sa dôvodne celkom odstaviť.

P. Schrijvers bol podľa mojej mienky prevažne typom cholerickým. Cyklotymným. Človek silnej energie a vôle, ktorou ovládal každý svoj čin, každý svoj pohľad, každý svoj pohyb. Jeho disciplinovanosť vonkajšia bola až trochu nápadná, ale nestrácala svoju prirodzenosť, ktorú niektorí ťažko niesli napr. u veľkého askétu z Tovaryšstva Ježišovho P. Ghinhaca. Ani na P. Schrijversovi sa všetkým všetko nepozdávalo. Ale to ani nie je možné. Každý človek má prá-

vo na niekoľko zvláštností, — hovorí voľakde P. von Hertling vo svojej knižke *Priesterliche Umgangformen*. Týmito zvláštnosťami azda boly chránené iné cenné vlastnosti, ktoré by sa vari inakšie neudržaly.

S málo ľuďmi v živote som sa stretol, čo by ukazovali takú silnú a takmer celú osobnosť ovládajúcu vôľu. Aj myšlienky a predstavy regulovala, nielen vonkajšie úkony — čo je ľahšie. Nie je to neuskutočniteľná rada, keď vo svojich *Základoch duchovného života* žiada zriecť sa každej nebezpečnej a zbytočnej predstavy a myšlienky. On ju uskutočňoval.

Istý český profesor teológie dobre postrehol, že požiadavky, ktoré stavia P. Schrijvers pre duchovný život, vyžadujú veľkú rozhodnosť a silu, a že je to klam krátkozrakých, ktorí v nich chcú azda vidieť len sladkasté vodičky a pašu pre cit.

Postavy bol P. Schrijvers prostrednej alebo aj trochu nižšej, ale zato v mužných rokoch a v starobe zavalitej a objemnej. Bol to hádam Dr. Garofalo, profesor na Propagande a ctiteľ P. Schrijversa, ktorý po prvom stretnutí s ním utvrdil sa v presvedčení, že mystici bývajú tlstí, ako svätá Terézia Veľká a sv. Tomáš Akvinský.

U P. Schrijversa popri jeho vnútornom vybavení a v súvisi s jeho silou vôle treba zvlášte vyzdvihnúť jeho dar riadenia, donum regiminis. Vedel vládnuť a byť predstaveným. Viesť navonok i vnútri, v spoločnosti i v duchovnom živote. Nielen sanctitas, ale aj prudentia, nielen osobná svätosť, ale aj rozumnosť a opatrnosť boly jeho vynikajúcimi vlastnosťami. To, čo ma samého až prekvapovalo, bola skutočnosť, že tento učiteľ duchovného, celkom nadprirodzeného života, vedel tak oceňovať a používať prirodzené složky života a osôb.

O spisovateľskej dráhe P. Schrijversa sme sa zmienili už pred dvoma rokmi. So stanoviska techniky spisovateľskej nie je bez zaujímavosti

všimnúť si niektorých jednotlivostí. Svoje spisy písal ručne do sošitov na obidve strany listov. Sošity nechával otvorené na pracovnom stolíku, čo mu bolo ustavičnou výzvou, aby pokračoval v práci. Do ovzdušia rozrobenej práce utekal pred starosťami a mrzutosťami vonkajšieho riadenia spoločnosti. Svoje spisy starostlivo prepracúval, kým ich dal do tlače. Tak rukopis jedného spisu prepísal až dvanásť ráz. Ale vedel pracovať aj rýchle. Knižku *Dobrá vôľa*, ktorej obsah mal dobre premeditovaný, keďže ho prednášal aj pri duchovných cvičeniach, napísal za tri dni.

V zime roku 1938 sa P. Schrijvers podrobil vážnej operácii. Bol dôvod domnievať sa, že jeho životná dráha sa blíži ku koncu. Duša nevďak retrospektívne merala uplynulý život. P. Schrijvers spokojný konštatoval: „Ja už som svoje poslanie splnil!“ Zneje to ako hlas pavlovského: „Beh som dokonal.“

Aj nám, drahý Otče, pomáhajte splňať naše životné poslanie svojím príkladom, svojimi spismi a svojím orodovaním!

Rozhovory

P. Chryzostoma Bardysa s Bohom z príležitosti desaťročného kňazského jubilea.

(Z trstenského denníka.)

30. IV. *Sám s Ježišom v dňoch 30. apríla — 3. mája.*

Pane, utiahol si sa pred zrakom ľudí, aby si mohol byť sám s Otcom. I ja tie tri dni chcem pri boku Tvojom byť sám s Tebou. Vidím, že Tvoj zrak mňa hľadá, ako by si chcel, aby sme boli len sami dvaja. Čujem, čo hovoríš: „Mám ti čosi povedať.“ Dobre, Pane, venujem všetku pozornosť len tomu, aby si mi všetko povedať mohol, všetko, čo máš mi povedať.

Odbehol som od pastierok a ovečiek, tie nechávam len Tebe. Ja teraz sám, úplne sám chcem byť s Tebou.

Pane, každú chvíľu a minútu chcem Tebe zasvätiť. Tlkot srdca, um, vôľu a myšlienky — telo a dušu len u Teba nechám. Veni Sancte Spiritus!

1. V. „Simon, mám ti čosi povedať.“

Áno, hovor, Pane. Pane, hovor všetko bez okolkov. Nestaraj sa o moju citlivosť, namyslenosť. Len hovor, poslúcha Tvoj nehodný desaťročný služobník oltára.

To „čosi“ mi povedz. Viem, chceš mi vyjaviť všetky hriechy, nedbalosti, nevernosti, moje priestupky, ktorých som sa dopustil cez desať rokov kňazstva.

Áno, čujem, ako žaluje na mňa oltár, proti ktorému som sa previnil; žaluje na mňa spovednica, v ktorej som cez desať rokov vysluhoval Tvoje milosrdenstvo; žaluje na mňa kazateľnica, v ktorej som vysluhoval a hlásal slová Tvoje. Žaluje na mňa kŕdeľ tých dietok, ktorým som Teba, Priateľ dietok, zvestoval. Žaluješ na mňa aj ty breviár, ktorý som cez desať rokov ako kňaz odbavoval. Žaluje aj môj rehoľný šat na mňa biedneho. Všetko žaluje, Pane! Milosrdenstvo! Ale keď začnú žalovať Tvoje oči, čo na mne videly. Keď Tvoja vševedúcnosť začne vypočítavať všetky moje hriechy, Pane, kto obstojí?

Keď späť pozriem na tých desať rokov kňazstva, koľko hodín, dní a týždňov by povstalo na žalobu proti mne?

Pane, tak sa cítim, ako tá cudzoložná žena, ktorú so všetkých strán kameňmi prihnali k Tebe. Mňa tiež všetky tieto hriechy, priestupky, ktorých som sa dopustil ako kňaz cez desať rokov, tie všetky mňa kameňujú a ja utiekám pred nimi a ony za mnou idú až k Tebe, aby tam na mňa žalovaly a vyžiadaly od Teba pri-

volenie mňa zatratíť. Ale ony nevedia, že Ty si Milosrdenstvo, ktoré nechce smrť hriešnika, lež chce, aby sa obrátil a živý bol. Ježišu, hanbím sa, trasiem sa pri ich obžalobe, ja Tvoj kňaz, Tvoj priateľ, Tvoj zástupca, cez desať rokov ako špatne som Ťa zastupoval. Často ťažko veriť mohli aj tí najsilnejšej viery, že Teba Ježišu zastupujem! Ej ťažko: Hanbím sa Ti pozrieť do očí, Ty nekonečná čistota, ktorú som mal zastupovať. Moja prchkosť, netrpezlivosť, ktorou som toľko pokazil, ani neviem, kým Teba, pokoru a zhovievavosť, som mal zastupovať. Zabudol som často, že veď ja ako kňaz som namiesto Teba daný ľuďom, dušiam, aby som pokračoval v Tvojej Láske, Dobrote, Milosrdenstve, zhovievavosti Tvojej a ja som to tak strašne zle zastával.

Viem, to si mi chcel povedať, toto je to strašné „čosi“, to „aliquid“, ktoré stačí ma uvrhnúť do priepasti pekelnej. Moje hriechy držia kameň v ruke a chcú mňa kameňovať, zabiť. A ja čakám, kedy dáš povel, aby začaly paľbu kameňov na moju hriešnu dušu, a čakajú, aby si Ty vzal kameň a prvý ho hodil na mňa. Povedz, môj zlatý Pane, čo by som si iné zaslúžil od Teba za hriechy môjho desaťročného kňazstva? Pravda, hoden som, aby si ma aj Ty zavrhol, odkopnul od seba. Kameňom svojho spravodlivého hnevu, aby si ma mohol zatlačiť na veky. Ty však nechceš smrť hriešnika, Ty chceš, aby som sa obrátil a bol živý.

Ty však čo robíš? Píšeš všetky moje hriechy do prachu na zem, tak ako žalovali na mňa svätý oltár, kazateľnica, spovedelnica, dietky a rúcho. Tým chceš mi dať na vedomie, že zničiť chceš z duše mojej hriechy všetky, „ako sa chytro stráca nápis na ceste napísaný v piesku“. Pravda, príde víchor Tvojho milosrdenstva a všetko odtiaľ odfúkne, keď budem u nôh Tvojich kľáčať, aby si zabil vo mne starého človeka. Uhoď, uhoď, Ježišu, kameň do mňa, aby

si navždy zabil a nielen ohlušil vo mne starého človeka, so všetkými jeho skutkami. A stvor vo mne nového človeka, nového kňaza, podľa Srdca svojho. A po svätej spovedi počujem Tvoje slová: „Odpúšťajú sa ti hriechy, id' v pokoji, ale viac nehreš!“ a vtedy uzriem okolo duše, že žalobcovia moji všetci sa potratili a ostanem len ja sám s Tebou, Ježišu. S Tebou samým. Prosím ťa daj, aby sme v duši len my dvaja sami vždy ostali. Len my dvaja. Ja už len v Tebe a len Ty vo mne, ako list v obálke priezračnej, v ktorej by bolo Teba vidieť. Vidieť z očí, zo slov, zo skutkov, z celého môjho budúceho života, že Ty si vo mne.

Pane, v duchu bozkávam všetky tie oltáre Tvoje, na ktorých som desať rokov slúžil svätú omšu, a prosím za odpustenie. Večný Otče, pre najdrahšiu krv Pána Ježiša Ťa prosím, odpusť a zabudni mi všetko, čo som sa cez desať rokov previnil proti Sviatosti oltárnej, či proti bohostánku, či proti svätej omši alebo pri vysluhovaní tejto Sviatosti. Už akýmkoľvek spôsobom, či nečistotou srdca, neúctou, roztržitosťou, nedbalosťou. Svätý oltár boží, čo som slúžil kedy pri tebe, odpusť mi, odpusť!

Pane, v duchu bozkávam spovedelnice, v ktorých som desať rokov vysluhoval Tvoje Milosrdenstvo. Odpusť, čo som sa pri vysluhovaní svätej spovedi previnil, zanedbal, pokazil, zhrešil, to všetko mi odpusť, Otče nebies! Pre najsvätejšiu krv Ježišovu Ťa prosím, odpusť, naprav, vynahraď, doplň a požehnaj, čím som sa po desať rokov v spovedelnici akýmkoľvek spôsobom previnil.

Pane, v duchu bozkávam kazateľnice, na ktorých som cez desať rokov kázal, ohlasovať mal Tvoju slávu. Čo som zanedbal z lenivosti, ľahostajnosti, nesvedomitosti, čo som zabudnúť na Tvoju slávu, svoju vlastnú hľadal. Ježišu! Milosrdenstvo!

Pane, v duchu bozkávam breviár, čo som mal

konat ako kňaz. Ježišu! Milosrdenstvo! Koľká neúcta, náhlenie, roztržitosť vedomá, nevedomá, nedbalosť v modlitbách pri liturgii alebo recitovaní breviára. Nebeský Otče, ako náhradu Ti obetujem všetky modlitby najsvätejšieho Srdca Ježišovho, čo tebe prednášal, prednáša a prednášať bude.

Pane, v duchu bozkávam tie nevinné dietky, ktoré som cez desať rokov učil, prosiac Ťa za odpustenie, čo som sa previnil, zanedbal, pokazil pri ich vyučovaní.

Pane, bozkávam svoje rehoľné rúcho, prosiac odpustenie, čo som sa previnil proti nemu za desať rokov ako kaňz.

Srdce môjho zlatého Pána!

Naprav: čo som pokazil!

Doplň: čo som zameškal!

Odpusť: čo som zhrešil!

Žehnaj: čo som dobre urobil!

za mojich desať rokov od 3. V. 1925 do 3. V. 1935.

Ježišu, milosrdenstvo!

2. V. „Chryzostom, mám ti čosi povedať.“

Viem, Pane, pred oči mi predostrieš všetky tie milosti, ktoré som dostal od Teba, ale som ich nevyužil. Ten veľký zástup milostí nevyužitých, zanedbaných, tie hľa, tiež len žalujú na mňa! Kde by som bol už býval, keby som bol býval verný Tvojmu vnuknutiu, Tvojmu volaniu?!

Premárnil som mnoho milostí Tvojich. Ježišu, Pane môj, odpusť a pre lásku Otcovu Ťa prosím, nepozbav ma milostí. mnou cez desať rokov kňazstva zanedbaných. Pane, vráť mi ich, daj mi ich! Odteraz chcem byť a budem verný Tvojim milostiam, len jednu milosť vždy vopred pošli, aby ma pripravila na prijatie tých ostatných.

Pane, trasiem sa! Pane, tie premnohé milosti, čo si mi cez desať rokov dával — a tie moje

hriechy, ktorými som Ťa cez desať rokov obrá-
žal, to všetko žaluje na mňa, obviňuje mňa pred
Tebou.

Pane, budem s Tebou už teraz takým vďač-
ným prijímateľom Tvojich milostí. Ani jednu
nesmiem stratiť.

Pozri na mňa okom milosrdným, pozri do
mojej duše. Hľad na všetky moje hriechy, aby
tak zmizly pod lúčom milosrdného pohľadu
Tvojho ako májový sneh pod lúčom teplého
slnka. Takým čistým, takým verným, dobrým
kňazom chcem byť.

Pane, nechcem už nikdy viac Teba zarmútiť
— tak chcem žiť, aby som sa Ťa spokojne mohol
so svätým Jánom, Tvojím miláčikom, opýtať:
Či som to ja, Majster?; aby mi vždy svedomie
moje Tvoju odpoveď tlmočilo: nie!, aby sa
na mňa nijaká zrada, ani tá najmenšia never-
nosť nemohla povedať.

Tvojím verným Jánom byť!

3. V. „*Sufficit discipulo, ut sit sicut magister ejus!*“
Ano, môj zlatý Pane, „*sufficit!*“.

O pristúpení k Svätému svätých Ježišovi Kristovi, Kráľovi anjelov.

Tomáš Hemerken-Kempenský: *Rozhovory duše.*

Ty sám si môj Kráľ a môj Boh!

Vstaň, duša moja, poď a vstúp na miesto obdivu
hodného svätostánku, k domu božiemu!

Sluší sa, aby si sa teraz, nechajúc ostatné, pobrala
prosebné úctivo pozdraviť nášho Pána Ježiša Krista,
svojho Spasiteľa a Vykupiteľa, ktorý je hlava všetkého
panstva a moci, radostí a Koruna všetkých svätých,
pevná nádej a isté očakávanie všetkých veriacich.

On Ťa stvoril a vykúpil, on sám pre teba pracoval,
bojoval a zvíťazil. On sám je tvoj zastanca a smierenie
za tvoje hriechy. On sám je tvoj potešiteľ, tvoj opatro-
vateľ a tvoj správca.

On jediný je tvojím obzvláštnym miláčikom, ktorý pasie sa medzi ľalijami a želá si spočinúť na tvojej hrudi. Kto ti kedy preukázal také dobrá? Ktože ťa miloval takou láskou? K tomu prístup, tomu sa ponúkni, jemu otvor svoje srdce a pred ním vypočítaj, čokoľvek si jeho tajené nosila.

Nik ti nenaznačí a nevyjaví lepšie, ako treba dúfať a usilovať sa v ľudských veciach, ktoré sa tak menia udalosťami.

U neho nech ostávajú tvoje snahy a túžby a v ňom tvoje úmysly. Daromná je ľudská nádej, on sám je však oporou pokoja. Skrže neho budeš mať prístup k Otcovi a on ti dáva každú milosť a vlieva hojnejšiu ctnosť. Či budeš smútiť či veseliť sa, vždy sa vracaj k nemu! On je zrkadlo života, on je miera spravodlivosti. On sám je neochabujúce svetlo duše, láska k cudnosti a radosť svedomia. Pre neho ľahko opovrhneš všetky milé veci, pre neho všetky trpké a protivné veci budú znesiteľné; a pretrpené z lásky k nemu budú sa ti páčiť.

Napokon z neho a skrže neho a v ňom je všetko. K nemu má hlavne smerovať každý úmysel, každý počin, čítanie, modlitba a rozjímanie aj uvažovanie. Skrže neho dáva sa ti spása a chystá sa život večný. Pre neho sa nebudeš báť zomrieť a nebudeš sa zdráhať žiť, ba máš veriť v jeho vernosť a nedávať ničomu prednosť pred jeho úctou a láskou.

Nuž prístupže a vzdávaj vďaky svojmu Vykupiteľovi.

Ó najsladší a nad všetko milovaný Ježišu, buď najvrúcnejšie pozdravený, najväčšmi pochválený a blahoslavený teraz i na veky od každého stvorenia. Ó najhodnejší Ježišu, kedy nájdem trošku úcty alebo aké vďaky vzdám tebe, ktorý si mi preukázal nekonečné milosrdenstvo? A keby som našiel, čo by som ti mohol dať, či by to nebolo tvoje prv, ako by som ti to dal? Čo ti teda udelím? Málo mám alebo nič!

Či môžem obetovať z ničoho?

Predsa však prijmi obeť poníženosti, chudoby a mojej ničotnosti — a nech ti je všetko pripísané, čokoľvek si chcel, aby sa mne udelilo. Nech i za mňa vzdávajú nesmierne chvály všetky sbory anjelov, ktorí sú

vždy pri tebe! Nech ich vzdávajú aj všetci duchovia spravodliví, opakujúc so vznešeným plesaním to isté. Lež čo mám ešte robiť na pamiatku a chválu tvojho najsvätejšieho mena? Mnoho by mi bolo treba robiť, som zaviazaný a povinný mnohým a sotva stačím na najmenšie.

Budem teda čítať o tebe, najsladší môj Ježišu, budem písať o tebe, budem spievať o tebe. Budem uvažovať o tebe, hovoriť; budem pracovať pre teba, pre teba i trpieť. Budem v tebe plesať, teba budem chváliť, budem ňa zvelebovať, oslavovať. Dôstojne sa ti budem klaňať, bo ty si môj Boh, v ktorého som uveril, ktorého som miloval, ktorého som hľadal, ktorého som si vždycky prial.

Zrob na mne znak svojej dobroty (žalm 85, 17), aby videly moje oči tvoju vznešenú tvár v nebi.

V duchu sa ponížene vrhám na zem pred teba, so slzami horlivo prosiac tvoju láskavosť, dokiaľ neráčiš byť mi milosrdným. Zapiš moje meno do knihy života —, a aby sa odtiaľ nikdy nevymazalo, čo napísala tvoja svätá ruka. Ja nešťastný, veľmi nepodobný záslužným svätým; dôverujúc v tvoje prehojné prvenstvo zásluh prosím úctivo, aby som si zaslúžil byť započítaný aspoň medzi najslabšie a posledné údy vyvolených.

Viem, viem a naozaj viem, že môj život a obcovanie nie sú také, aby som sa opovážil dôverovať sebe samému, lež všetka moja nádej a potecha záležia v cene predrahej tvojej krvi, do ktorej sa ukladám, cítim, že sa mi treba uložiť so všetkým, čo som urobil, v čom som sa previnil, zaslúžil si, omeškal. Viďže, o najláskavejší Ježišu, moju malučkosť a nehodnosť, všimni si túžby môjho srdca, ktoré mám a ponechávam si po tebe. Nie preto, že som hodný, lež preto, že ty si láskavý, ktorý nepokladáš za nehodné, aby sa ňa nehodní dotýkali a ňa milovali.

Moja nečistota ma ľaká, ale znova ma ňahá a vábi k tebe tvoja najväčšia dobrota a poníženosť. Ty, ktorý si ozaj s láskou súhlasil stať sa nielen človekom, lež i trpieť za hriešneho človeka, zomrieť a byť pochovaný. A preto k tebe sa utiekam, bo v sebe nenachádzam nič

dobrého. Ty doplníš miesto mňa, čo moja sila nemôže vykonať. Ty si mi dal túžbu, aby som Ťa pozdravil, chválil a blahoslavil; bo ty si moja nádej a môj podiel v zemi živých. Túžbou mojej duše je byť s tebou v kráľovstve nebeskom; no keďže môj čas nie je ešte pripravený, budem Ťa čakať až do večera. Zatiaľ to mi je útechou na mieste môjho putovania, že pamätám na tvoje meno a na tvoju najväčšiu lásku a že Ťa mám — prítomného vo viere a vo sviatostiach Cirkvi.

Bolo by mi vonkoncom neznesiteľné žiť na tomto svete, keby som nemal nádej v teba, Pane. Nesúhlasím totiž radovať sa so svetom. A aby som nebol bez potechy a radosti, rozhodol som sa vložiť svoju radosť do teba. Častejšie by som sa veľmi mýlil a zmietať sa vo svojich myšlienkach, keby som nemal v pamäti a obrazotvornosti teba. A keďže nemôžem chápať vznešenosť tvojho božstva a ani nestačím pochopiť nehmotnú pravdu, obrátim sa bezpečnejšie k tvojim svätým poníženým skutkom a slovám; bo ak o nich uvažujem, nevzdávam sa celkom od tvojho božstva.

Vzdávam ti, ó dobrý, milý a milovaný Ježišu, vďaky, lebo si sa ráčil stať mojím bratom z kosti a tela.

Vďaky vzdávam tiež svätej matke tvojej Márii, z panenského tela ktorej si si vzal presväté údy svojho tela — a prostredníctvom rozumovej duše si dokonale spojil s božstvom, aby sa ona nazývala dôstojne a dôverne nielen matkou človeka, ale aj Boha.

Preložil *Andrej Lipka*.

Prosba o záchranu.

Svätá Gemma Galgani.

Bol asi štvrtok a svätica úzkostlivo čakala hodinu, v ktorej sa jej Ježiš dal zúčastniť na svojich trápeniach.

Tvoj syn to, môj brat; zachráň ho, Ježišu! Prečo mi dneska nedožičiš vypočutia, Ježišu?

Toľko ti toho narobil, ale viacej som ti spravila ja. Zachráň ho, Ježišu, zachráň ho. Za jednu dušu si toľko vykonal, Ježišu, a hľa túto by si nechcel spasit?

Teda mi nepovieš, Ježišu?

Ak ma nevypočuješ, ku komu sa mám utiekať? Vylial si krv za neho tak ako za mňa... Nevstanem ztadeto; zachráň ho. Povedz mi, povedz mi, že ho spasíš. Ponúkam sa ako obeta za všetkých, ale najmä za neho; sľubujem ti, že ti nič neodopriem... Dáš mi ju? Je to duša!... Pomysli si, Ježišu: je to duša, ktorá ťa toľko stála! Polepší sa; viacej to nebude robiť, uvidíš.

Je zachránený, Ježišu, je zachránený?

Si spravodlivý, Ježišu, ale si aj milosrdný. Nehľadám natoľko tvoju spravodlivosť; hľadám milosrdenstvo.

Už si mi ho ospravedlnil?... Nuž nie je už mojím bratom: on sa polepšil, a ja som ešte zlá. Aj ja chcem byť dobrá. Zvíťazil si, Ježišu: triumfuj vždy. Triumfuj, triumfuj, prosím ťa úpenlivo o to.

Nepozeraj na mňa, Ježišu: horšej ako ja nenájdeš. Pre svoju slávu si mi ho vrátil ako ospravedlneného; som taká spokojná. Ak mi dáš každý deň jedného, predstav si, Pane (koľkí z nich budú spasení). Ó Ježišu, neopúšťaj ich, hriešnikov. S bedármi vždy lepšie zaobchádzajú... Prosím ťa za nich i za seba. Veď aký veľký hriech som aj ja nespáchala?

Ako je to možné, že stále hreším?

Si so mnou spokojný, Ježišu? Ak teba uspokojím, uspokojím všetkých. Keby si vedel, ako ma hriechy ťažia...

Postačujem ti? — Ale ako sa ti môžem stať postačujúcou? Poď, Ježišu, kráľuj v mojom srdci. Ó nebeskí svätí, nech je vaša námaha viesť ma do nebies blahá... s tebou, Ježišu! Ach, aké trápenie na svete! Ach, aká tu nuda! No, pomyslím si na hriešnikov: všetkých ich chcem zachrániť, všetkých.

Dnes večer očakávam svoje udalosti, tvoje udalosti, Ježišu.

*

Na úpenlivú prosbu dosiahne od Ježiša obrátenie hriešnika. Zvelebuje Ježišovo milosrdenstvo, cíti sa nehodnou jeho láskavosti, baží po raji (r. 1899—1900).

*

Svätá Gemma Galgani zomrela 25-ročná r. 1903 a už 2. mája 1940 bola kanonizovaná. To iste Prozre-

teľnosť Božia tak zariadila, aby dnešnému zmäkčilému a sebeckému človeku dala príklad ako milovať križu a ako z nich fažiť lásku. Ten príklad dáva krehká deva, svätica ukrižovanej Lásky.

Všetci dneska máme živelný strach pred ťažkosťami. Jej život je dôkazom, že práve cesta križa je najbezpečnejšia, ba aj najsladšia. Nám sa vidí paradoxným a protiprirodzeným, že by v utrpení mohla byť nebeská slasť. To preto, že nemáme odvahy hodiť sa do víru lásky bozej, ktorá túto cestu tak nesmierne osladzuje. Táto nešťastná plytkosť je aj v našej národnej povahe. A taký život lásky je v základe predsa len jednoduchý. Ježiš žiada len nekonečnú vernosť a oddanosť. Je skoro pravidelným zjavom, že takých svojich oddaných odmieňa už tu na zemi aj zvláštnymi milosťami modlitby mystickej a podobne. Gemme Ježiš dal pocítiť svoje bolesti a obdaril ju stigmami. Zo 141 extáz, ktoré na rozkaz P. Germána spisala, prinášame tu ôsmu.

Svätica žila posledné roky v kláštore pasionistiek. Túto zaujímavú rehoľu založil svätý Pavol z Križa na uctievanie utrpenia Krista Pána a jeho svätej Matky. Má kláštory mužské aj ženské. Povolanie bozie do neho býva často mimoriadne, ako v prípade svätej Gemmy a svätého Gabriela od Sedembolestnej aj mnohých iných členov. Rehoľa je mladá, ale má už niekoľkých svätcov a celý rad kandidátov na svätorečenie.

Autobiografia svätej Gemmy, napísaná na rozkaz P. Germána, jej denník, extázy a iné spisky sú ozajstným kvetom hľbokej mystiky. Jozef Tomko

Duchovnosť u študentstve.

„Pristupujem k Bohu, ktorý obveseľuje moju mladosť“
(Žalm 42).

Zamierujem sa dôsledne kresťansky na Boha, žriedlo veľkolepého rozpätia všetkých životných síl?

Jécistická modlitba.

Generálny sekretariát študentskej odbočky francúzskej katolickej akcie JEC (Jeunesse Étudiante Chrétienne) utiahol sa v júli 1930 na okolie Besan-

çonu na duchovné cvičenie, Tam složili zasvätenie, ktoré potom po dlhých mesiacoch s láskou rozjímal; až naostatok ono vyústilo v decembri 1931 v jécistickú modlitbu. Je ozaj taká krásna, myšlienkově bohatá a sväte zanietená, že hodno ju prerozjímať. Postupne budeme ju v budúcných číslach rozoberať ako aj jécistické príkazy.

Otče náš, ktorý si na nebesách.

Chceme ti zasvätiť svoju mladosť, aby sme už odteraz pripravili neochabujúco verný celý svoj život.

Daj nám milosť, žeby sme si statočne uchovávali čistotu svojich duší.

Posilňuj v našich srdciach vôľu žiť podľa tvojej vôle, byť všade a vždy svedkami Pravdy, ktorú si nám sveril, aby sme jej dávali vyžarovať vo svete.

Daj nám pochopiť obeť nášho Krista, žeby sme boli hotoví na všetky obeť, ktoré budeš od nás žiadať.

Urob nás hodnými toho, žeby sme boli pre svojich kamarátov, ktorí ťa nepoznajú, misiónármi tvojho svetla, tvojej pravdy, tvojej lásky.

Zrob nás dušou bratskou pre všetkých ľudí, čo vo všetkých spoločenských triedach a vo všetkých národoch sveta hľadajú kráľovstvo spravodlivosti.

Daj nám výbojnú vieru svojich apoštolov, aby sme boli hodní byť bratmi nášho Vykupiteľa. Amen.

Jécistické príkazy.

Louis Chaudron, prvý prednosta generálneho sekretariátu JECu, a Marc Schéerer, jeden z prvých hlavných spolupracovníkov, složili roku 1930 krátke duchovné heslá, ktoré staly sa jécistickými príkazmi. Sála z nich svieža kresťanská mladosť a zdravá revolučná výbojnosť. Uvádzame ich s jécistickou modlitbou, bo s ňou stanú sa nám základmi, na ktorých chceme postupne rozvíňať našu študentskú duchovnosť.

Jécista nepatrí sebe:

Patrí Kristovi.

Žije v stave milosti.
Verí v pravé priateľstvo.
Bojuje za čistotu.
Má výbojného ducha.
Má smysel pre svoje zodpovednosti.
Rozumie radosti z práce.
Má ducha chudoby.
Cíti s Cirkvou.

Dominik na štúdiách.

Pius XII.

Veru, keďže milosť neničí prirodzenosť, ale ju oživuje a posilňuje, poddávajúc ju nevystihnuteľným zámerom, ktoré nebesá majú, keďže nebo určuje a riadi všetko, čo sa deje a prichádza vo veľkom aj malom svete, ktorým je človek, keďže na tom istom konáriku prvý kvet je krajší ako druhý, či budeme sa čudovať, že Dominik, jeden z troch synov otca Felixa Guzmána a matky Janky z Azy, ktorého Boh určil pre veľké veci, dostal takú privilegovanú povahu, aby mohol vykonať zázračné práce, do ktorých ho Boh volal?

Do tejto Talie, zrodenej v španielskej Calaroge roku 1170 a rastúcej v ovzduší hôr Starého Kastílska a pri šumivých čistých vodách Duera, vliaty bol s hrdinskou odvahou a statočnosťou, akú mali kresťanskí obrancovia proti vpádu Maurov, spolu žiarny duch, ktorý obdivovať budú budúce pokolenia vo svätom Ignácovi z Loyoly a vo svätej Terézii Ježišovej...

... Môj pohľad sústreďí sa na malé dieta, veľkých zámerov božích, v ktorom s rokmi rásť bude nielen telesná a duševná sila, ale aj nežnosť, milosť a duch múdrosti a opatrnosti, napl-

nené prostotou, čo Boh dáva maličkým. V tomto duchu premôže vrenie svojej mladosti a nástrahy kľúčivých vášní hneď v prvých vífazstvách, ktoré dušu robia súcou získať najslávnejšie a najfažšie budúce triumfy.

Mladíci, ktorí ma počúvate, hrdí na žiar svojej krvi, čo vám dodáva odvahy a ženie vás na všetky cesty, do zábavných hier aj do štúdia posvätnej alebo svetskej vedy, ktorí v sebe cítite horúcu mladost Dominika Guzmana, počte, uvažujte o tomto anjelskom mladíkovi!

Má meno Pánovo (Dominus : Dominicus), odchádza z otcovského domu a v Gumiel d' Iza-ne, ďaleko od bedlivého matkinho oka, v škole svojho strýca, kňaza, dostáva spolu s cvičením v nábožných úkonoch prvé základy učenia, ktoré mu otvorí brány biskupského ústavu v Palencii, povestného aténea, kde učia všetky umenia a posvätné vedy. *Vzdialený od rodičov vie, že nie je vzdialený od Boha a že božia bázeň je počiatok múdrosti. Vie, že sa za neho vznášajú k nebu vzdychy jeho svätej a starostlivej matky, dobre vie, že sústavné a usilovné štúdium je istá zbraň a pancier čistého srdca, v ktorom si múdrosť so záľubou stavia príbytok.*

Závidíte krásu mladému mužovi, ktorý medzi nepokojnými povahami svojich spolužiakov na vysokých školách písomníctva, filozofie a ostatných vied a slobodných umení nestráca svoj jasný živý pohľad a zachováva si milotu duše aj mravov, ktorá sa cez celý život javí v jeho jasnej, usmievavej tvári a priťahuje k nemu každého, kto sa s ním stretáva.

Dominik od pätnásteho roku po päťadvadsiaty rok — stojac na prahu života a v kvitnúcom čase nežnosti, cez ktorý upevňujú sa nielen telesné sily a schopnosti, ale aj duch sa vyvíja a bažnejšie a dravšie preniká do rozličných, príjemných odborov vedenia a vniká do štúdia sveta, človeka a Boha — utvrdzuje v sebe ná-

dejný junácky zápal mužnými rozhodnutiami a rieši otázku života, usmerňuje ho na vznešený cieľ, pre ktorý sme zrodení: „Horlite o lepšie dary!“

No všetci nečujú toto slovo, všetci necítia vo svojej mladosti krídla orla, ktorý vznáša sa k vrcholcom a vo výši príkrych alpských skál čihá na korisť a nasýti sa ňou v hĺbinách údolí.

Nábožný mladík videl, že srdce sa neupokojuje štúdiom slobodných umení a že sa nad ľudským umením, ktoré študuje a napodobňuje prírodu, dvíha a strmí nadľudské umenie, čo napodobňuje Boha a nás robí dokonalými a svätými, ako je nebeský Otec, ako je dokonalý jeho jednorodný Syn, ktorý sa pripodobnil nám, žeby sme sa my stali podobní jemu.

To je umenie svätých a svätosti.

Dominik dozrel vo svojom rozhodnutí: stane sa božím sluhom. Ovládaním tela získa nové sily, aby sa viacej mohol venovať svojej duši: nič nebude prekážať jeho štúdiu. Jeho rozum a vôľa zdokonaľovaním vždy viacej budú sa povznášať a sjednocovať v Bohu a v Kristovi. Radosť z vedenia nechromí jeho duchovný život. Povinnosť a úspechy v štúdiu tak premení a využije, že ho budú privádzať k vlastnému posväteniu a výdatne mu pomôžu v príprave na kňazstvo.

Nenašiel som, kto bol vodcom jeho duše na univerzite v Palencii; jeho vodca a učiteľ bol sám Duch svätý, ktorý mu hovorieval z Písma svätého a s vedou zjavenej Pravdy učil ho tiež múdrosti duchovného života. Uspokojil sa čírym špekulovaním o viere? Či skorej neštudoval, aby si zrobil z viery dušu svojej duše, život svojho života, pochodeň svojej lásky k Bohu a svojim bratom, znak a formu svojho diela, hviezdu svojej cesty? Veru nebol z tých súčasných študentov, ktorí odlučovali rozum od srdca a naklonení nad svätými knihami, ostávali necitní k žiaru, čo z nich sálal.

Dominik na štúdiách v Palencii, prvom období svojho života, je Dominikom: muž zrelý, pevného smýšľania a nezdolnej vôle, ozbrojený ako hrdina, milý ako dieťa. Stavia základy pre vlastnú budovu, pripravuje sa na kňazstvo a zasväcuje sa do činnosti, do bojov a budúcich víťazstiev. V čase biedy a hladu, čo vypukli v tomto meste a chudobných a úbohých vhnali do krajnej núdze a nešťastia, v tomto žalostnom položení láskavý študent z Calarogy cítil, že mu srdce puká. Čože mohol urobiť proti všeobecnému hladu? Pamätajúc podľa príkladu svätých na najvznešenejšiu prostriedok, na Kristovu lásku, prevyšujúcu všetko poznanie a ktorá sa rmúti s trpiacimi, na údiv svojich spolužiakov a profesorov predal drahocenné školské knihy, ktoré si ťažko zaopatril a ešte sám obohatil dômyselnými poznámkami. Predal ich, aby za získané peniaze kúpil chlieb chudobným a úbohým.

A bol by predal aj sám seba, aby zo zajatia Maurov vykúpil brata istej chudobnej ženy, keby božia ruka nebola inak vyslobodila zajateho úbožiaka.

Duchovnosť v živote.

„Oblečte si Pána Ježiša Krista. Kristus, váš život.“
Ako blízko alebo ďaleko som od tohto pavlovského programu?

Zasvätené manželstvo.

Keď pozorne čítame nižšie uvedené zasvätenie dvoch mladých ľudí v deň ich svadby, vidí sa nám, ako by sme zostupovali do prvých kresťanských storočí alebo do gotického, hlbokého stredoveku, kedy kresťania chápali kresťanstvo od koreňa, od dna, Kristovým duchom prenikali vonkoncom celé rozpätie života vo všetkých složkách, aj manželstvo.

A predsa René a Renée Beunier sú mladí ľudia nášho veku, v ktorom stroskotáva toľko manželstiev,

postavených na piesku a pokrivených vášňach. Toto zasvätenie je plod veľmi povedome prežívaného kresťanského života: vešti ozaj krásny, radostný manželský život, bo založený je na uholnom kameni Ježišovi Kristovi. V ňom sa dvaja našli, v ňom sa zamilovali, v ňom spojili sa na životnej púti, aby láskou, čo preteká najsamprv cez Kristovo milujúce srdce, posväcovali seba, spoločné radosti aj bôle a svoj rodinný kozub a tak dodávali tajomnému Kristovmu telu nové zdravé bunky, Ježišovej Cirkvi živé kamene pre stavbu božieho kráľovstva. Z prežívaného Krista vyteká aj obetavý apoštolát tohto mladého manžela, dominikánskeho terciára, a tejto mladej manželky, františkánskej terciárky.

Kristus všetko v ľudskom živote dvíha k nevídaným výškam a ľudí sťahuje do hĺbočín božieho života nielen kňazským, rehoľným alebo vo svete prežívaným celibátom, ale aj manželstvom.

Blahoslavené životy, ktoré sa v ňom spoja! A dvaja budú jedno.

Prichádzame ti, Pane, zasvätiť celý svoj život na tento deň Zvestovania, v ktorý sviatosťou manželstva vstupujeme do nového povolania.

Krstom dostali sme božský život a birmovaním dal si nám poslanie a silu, žeby sme vyžarovali tento život. Verní svojim záväzkom a súc pod vplyvom Ducha svätého, chceme odísť do misijného územia, aby sme tam prežívali toto povolanie božích synov.

Preto, Pane, obetujeme ti celý svoj život minulý, prítomný a budúci. Svoj minulý život s jeho radosťami, s jeho temnotami, s jeho slabosťami. Svoj prítomný život a najmä svoju lásku, svoj rodiaci sa kozub, svoju túžbu vernými byť milosti sviatosti manželstva. Obetujeme ti bôle blízkeho rozlúčenia s našou rodinou a našimi. Obetujeme ti radosti, ťažkosti, práce, čo nás čakajú v Afrike. Obetujeme ti, Pane, svoj budúci život, napred prijímajúc všetko, čo tvoja Prozreteľnosť ráči doň vložiť, priam tak kríže, ako radosti. Túto obetu podávame ti prostred-

níctvom nepoškrvnenej Márie, ktorá na tento deň Zvestovania dala nám príklad poslušnosti voči tvojej svätej vôli. Prosíme ju, aby zapôsobila, žeby slúžila na plné vykúpenie sveta.

A preto v duchu všeobecnej Cirkvi a v podrobovaní sa jej hierarchii zaväzujeme sa, že budeme zo všetkých svojich síl pracovať na svojom osobnom posväcovaní a na posväcovaní svojho rodinného kozuba pravidelnými prostriedkami Cirkvi, prostriedkami, ktoré nám podáva Ad Lucem¹, a napokon podporovaní našou regulou ako terciári svätého Dominika a svätého Františka. Sľubujeme najmä, že budeme uskutočňovať chudobu, úplnú dôveru v Prozreteľnosť a celkom mimoriadnu oddanosť našej Matke „Súhlasu“.² Naostatok zaväzujeme sa, že svoj život dáme do služieb misijného územia, teraz Kamerunu, a hocikde na zemi, keď nás tam Pán zavolá.

Nech svätá Rodina, svätý Dominik a svätý František, nech náš svätý ochranca René nám žehnajú a dávajú milosť, žeby sme boli verní tomuto zasväteniu celého nášho života.

Na deň Zvestovania a našej svadby 25. III.
46. Amen. *René a Renée Beunier.*

Vekovitá katolícka cesta.

Katolíci, ostaňte to, čo sme, jednoducho katolíckmi. Robme na zemi dielo Cirkvi, to znamená dielo božie, pokračujme vo svojej dobe v jej civilizačnom poslaní tou istou metódou, ktorá prvým kresťanom umožnila, že prenikli a uplatnili sa; dokazujme jednoducho, že sme kresťanmi, žijúc prakticky v láske, pridávajúc

¹ Je to zvláštne ústrojenstvo katolíckej akcie, o ktorom nabudúce dačo napíšeme.

² T. j. Panne Márii, stopercentne podrobujúcej sa každému prejavu svätej vôle, celým životom vraciacej: Staň sa!

sa na stranu každej spravodlivej veci, pokračujúc vo svojej práci s čistými úmyslami, statočným srdcom, neohrožene a vytrvalo.

Kardinál Liénart, Lille.

Adorácia na parketách a asfalte.

Na tanečnej zábave zúčastnil sa člen katolíckej robotníckej organizácie mládeže, jocista. Tešil sa, usmieval sa. A ako by aj nie?! Veď bol kresťanom, človekom, ktorý nosí v sebe Boha, žriedlo radosti. Tancoval s devou. Zrazu otvorily sa dvere. Kňaz vošiel s najsvätejšou Sviatosťou, prechádzal cez tanečnú miestnosť do susednej izby, v ktorej ležal v povážlivom stave istý účastník zábavy. Keď jocista zočil kňaza, odpojil sa od devy, kľakol na parkety a klaňal sa Bohu, skrytému pod sviatostným závojom. Hneď bolo možno vidieť úšľabky na niektorých tvárach a počuť posmešné poznámky. Jocista, výsmechom nezlomený, klaňal kresťansky pokorne a spolu seabedome. Keď kňaz vstúpil do susednej izby, mladík vstal a ďalej tancoval; pritom zvýšená radosť žiarila z neho.

Po zábave niekoľkí tanečníci obklúčili veselého jocistu, medzi nimi boli aj daktorí z tých, čo ho vysmiali, a pýtali sa ho, čo mu dodávalo toľkej sily, že tak priamočiaro vyznal svoje náboženské presvedčenie. Poukázal na obrovskú náplň, ktorú skrýva nepatrná Hostia a ktorá je vlastným smyslom a strediskom plného ľudského života. Od tejto zábavy niekoľko odvrátených mladých životov začalo sa obracať a zamierovať k Životu.

A druhý prípad z nášho slovenského prostredia, ktorý má spoločnú základňu: Niesol som živý Chlieb umierajúcemu. Ako som prechádzal okolo hlavného vchodu významnej verejnej budovy, do ktorej vchádzalo veľa ľudí, stretla ma staršia vzdelaná dáma. Zazrela liturgické rúcho pod tu i tam roztvárajúcou sa kapou, t. j. čiernym dominikánskym pláštom. Ako na povel kľakla na obe kolena na asfaltový chodník, zvlažený jemným dážďom, a vo vzpriamenom, presvedčivom klaňaní schýlila hlavu na poklonu Eucharistii. Nijako nepriaznivo nevplývaly na ňu okolnosti a prostredie: ná-

mestie s čulým ruchom, viacej ľudí pred verejnou budovou, vlhký asfalt a hodvábne pančuchy.

Keby sme mohli zrobiť prierez životmi týchto klaňajúcich sa, zbadali by sme, že usilovne sú budované okolo jednej, kresťanskej osi, okolo vecného ponímania Kristovho učenia a života. Živá, skutková viera složila ich na kolená nielen v tanečnej sále a na rušnom námestí, ale tomu istému Kristovi podrobovala ostatné úseky a jednotlivosti života. Kto mal možnosť nazrieť do súkromného života spomenutej vzdelanej dámy, zazrel skryté hrdinstvá v oblasti lásky k bližnému: trpezlivo opatruje ľudsky nesnesiteľnú osobu; pripravila cestu kňazovi k smrteľne chorej, opustenej žene, ktorú kresťansky láskavo obsluhovala v ťažko odtrhnutých chvíľach; a zasa na druhom konci mesta pri zaopatrovaní kňaz zistil tú istú presvedčivo uplatňovanú nadprirodzenú lásku. Adorácia na asfalte vrhá svetlo na skutky lásky k bližnému a tieto zasa na adoráciu. Tou istou milujúcou vierou poklonila sa Kristovi na ulici ako pri lôžku chorých. Veru, kto si zamiloval Krista, dáva sa mu všade a celý.

Táto kresťanská povedomá celistvosť a plnosť zmocnila sa aj jocistu nielen pri poklone sviatostnému Kristovi na parketách, ale aj pri tanci; doista musel byť čistý, ušľachtilý a prameňom radosti, ako to Vít de Larigaudie napísal a prežil v sebe: „Tanec je veľká radosť slobodnej hry všetkých svalov, podporovaných rytmom orchestra, so všetkým, čo k tomu z pôvabu a čara pridáva ženská prítomnosť. Pre zdravých a čistých druhov je kráľovskou hrou.“

Znova opakujeme: Kto si zamiloval Krista, dáva sa mu všade a celý. A je obohatený.

Aká krásna je Ježišova duchovnosť v ľuďoch! Aké krásne sú životy, preduchovnené Kristom!

Pôsty svätcov s lekárskeho stanoviska.

Prof. Dr. J. F. B a b o r.

V životopisoch svätcov nie zriedka čítame zprávy o tom, že pomerne veľmi dlho nejedli, niekedy aj nepili, a to bez najmenšieho poškodenia na tele. Prirodzenou

cestou to nie je možné. Vieme, že indickí fakíri niekedy dosť dlho neprijímajú potravu, ale pritom ležia bez pohnutia a v akomsi hlbokom spánku (sopor), s životom, (fyziologicky) redukovaným na minimum, ale mimo toho tiež veľmi schudnú, ba niekedy to aj zaplatia životom. My jeme a pijeme všetci zpravidla nad fyziologickú spotrebu; a preto človek priemerne snesie istý nedostatok potravy bez vážnej nehody. Istý môj mladší kolega kedysi niekoľko nediel vydržal temer bez jedla, — pravda, pil vodu — a nebol pritom ani celkom nečinný; schudol, ale ďalšie následky to nemalo. V niektorých chorobách je podobné, relatívne hladovanie liečebnou metódou. Slávni „umelci“ pôstu (Succi a iní) tiež vydržali niekoľko týždňov temer bez potravy, ale pili a väčšinou aj spali; no aj schudli, ako sa patrí. Nie tak u svätých bez jedenia (a niekedy aj pitia). Tí neprijímajú potraviny, sú — čo aj mierne — činní, nespia abnormálne dlho, a predsa sa nemenia vo svojej telesnej váhe a nepocitujú ani hlad ani iné ťažkosti; naopak, okrejú takýmto pôstom. Úplné nepitie po dlhší čas je aj medzi svätcami veľmi vzácné. Čo sa robí s takýmto svätcami so stanoviska lekárskej vedy? Predne nehladujú; ich zažívacie ústrojenstvo je jednoducho v pokoji, pravda, za čas, ktorý by obyčajný človek nič takého neznesol. Po druhé sa im hmotná potrava nahradzuje niečím iným, a to duchovným; a v tom práve väzí zázračnosť podobných prípadov. Bolo neraz zistené, v najnovšom čase zvlášť dôkladne v Konnersreuthe, že pri dychu a krvnom kolobehu podobná osoba aj pri najpokojnejšom spôsobe života vydychuje z pľúc prinajmenej $\frac{1}{2}$ l vody každý deň, hoci pije denne nanajvýš niekoľko kvapiek vody alebo aj dlhý čas vôbec nič. Tu sú všetky pokusy a prirodzený výklad márne a podvod alebo omyl v pozorovaní sa dá ľahko s absolútnou istotou vylúčiť. Takéto prípady sú opätovne dokázané a to s kontrolou vynikajúcich lekárov, svetských, často aj nekatolíkov a nevercov. O tom všetkom má byť lekár poučený, lebo sa práve lekárom často prihodí, že musí v podobných prípadoch podávať svoje dobrozdanie. Podobné pozorovania musia byť veľmi opatrne a svedomite i lege artis prevádzané i nestranne a objektívne posúdené. A to aj dosiaľ stalo sa viac ráz.

Newman, samotár a pustovník.

V októbri končia jubilejné slávnosti stého výročia Newmanovej konverzie. Možno tento príspevok trochu osvetlí záhadnú postavu kardinála-samotára a oboznámi našich čitateľov s dejišťom jeho konverzie, akýmsi rehoľným domom v Littlemore, neďaleko Oxfordu. Príspevok poslal nám slovenský brat, ktorý študuje v Anglicku.

„Áno, asi tri míle, ale vezmite si autobus, je to pohodlnejšie...“ Angličania neradi idú pešky. Teda pohodlne, ale pešo poberal som sa z rušného života v Oxforde, v takej protive ku gotickým vežiam a starodávnym „Colleges“. Veď aj Newman kráčal tou istou cestou na ceste do svojej pustovne v Littlemore. Zašiel som si aj do svätyne jeho slávy — univerzitného kostola Panny Márie, kde skoro pätnásť rokov hlásal mladým smernice pre život, zakotvený v Kristu. V tom velebnom prostredí starodávnej gotickej slávy dychtivo počúvali hlas volajúceho po obnove života v Kristu, hoci mnohým poslucháčom to všemožne bránili. Teraz huk uličníkov, ktorí sa naháňali po laviciach, ma hnal von do jeho pustovne. Voľne som prešiel pomedzi ponáhľajúce sa zástupy mladých v rôznych „gownoch“ (tradičné univerzitné kabáty) a za chvíľočku som bol na ceste. Všetko moderné, polonahí ľudkovia sa ponáhľali na výlety; bol som zvedavý, či jeho pustovňa bude vôbec v zátíší, keďže okolie bolo moderné a sotva dajaký domček bol svedkom putovania toho čudného samotára, poberajúceho sa rýchlym krokom k svojim farníkom.

Po dvadsiatich minútach ani stopy po dedinke, kde začala sa revolúcia, ozajstný preporod, duchovné zmŕtvychvstanie výkvetu anglickej inteligencie. Zanedlho som zazrel kopec — Ružový vršok — (ba dnes je to už moderná dedinka), odkiaľ sa Newman kochal pri pohľade na svoj Oxford. Potom sa zjavil aj kostolík na rázcestí, typicky anglický s cintorínom okolo. Zašiel som asi 150 metrov; a hľa, ošarpaná budova a či viacej budov. Na prvý pohľad mi pripomínala naše maštale po majeroch, lenže nemala svojrázne mreže. Kedysi bola hádam aj obielená, ale teraz dosť špinavá. Nič zvláštneho. Ale

predsa! On tu žil plnším životom. Samotár načieral sily do nového boja, otužoval sa na deň rozlúčky so starými známymi, ba aj s Oxfordom, pre ktorý žil a mrel po toľké roky a kde zažil toľkú slávu. Dva razy som obišiel dom, postavený na rohu tzv. „College Lane“. Veď aj na pohľadniciach je nápis „Newman's College — Littlemore“. Čudáci, vôbec asi nevedia, čo tam robil. Miestnosti sú prenajaté (obývajú ich chudobní dedinčania). Bývalá kaplnka hneď pri vchode vpravo je teraz obecnou knižnicou a sklad všelijakých nepotrebných debien. Jeho „cela“, tmavá a vlhká, obývaná starou ženuškou, ktorá mi ochotne poukazovala, koľko sa dalo, lebo celý jeho „monastier“ je teraz premenený na súkromné byty. V spoločnej jedálni, dosť pristrannej, je kríž aj obraz kardinála. Nedávno ju používali ako detskú opatrovňu. Keby nie pamätnej tabule na domku, veru nik by sa neopovážal povedať, že tu kedysi býval výkvet oxfordskej inteligencie.

Za Newmanovho pobytu zvedavci chceli veľa vidieť a vedieť o tej pustovni. Veď sám sa sťažoval svojmu priateľovi Puseyovi: „Jaj, ... nemôžem ani len vyjsť alebo vojsť do svojho bytu bez zvedavých očí cudzincov... Istého dňa pri vchode do domku, našiel som vnútri hŕstku univerzitných poslucháčov. Vážení občania, sťa policajná hliadka, pri vychádzkach vedú si kone okolo chatrných domčekov. Doktori bohoslovía sa bezočivo vrátili do zátišia toho súkromného bytu a hneď vyvodzovali všeobecné závery zo všetkého, čo tam zočili. Bol som presvedčený, že pre Angličana jeho dom je jeho kaštieľ, predsa novinári si to inakšie predstavovali.“ Takto odpovedá svojmu biskupovi, ktorý sa dal ovplyvniť čudnými zvesťami a pátral po príčine jeho utiahnutia: „Cez mnohé roky — aspoň trinásť — som zamýšľal žiť intenzívnejší duchovný život...“ Zpočiatku žil tu sám so sluhom, ale pomaly pribral podobne smýšľajúcich inteligentov; a veru žili prísnyim životom. Priberal inteligentov a anglických pastorov v snahe odvrátiť ich myšlienky od obávannej „secesie“ k Rímu. Takto, nakoľko len mohol, odďaľoval ich konverzie. No predsa pomaly začali jeho „mnísi“ konvertovať, hoci sa mu to veľmi nepáčilo. Jeden z jeho chránencov Lockhart, ktorý mal

silné sklony k Rímu a len na Newmanovo naliehanie sľúbil, že za tri roky na to nebude myslieť, znenazdania odišiel z pustovne a prestúpil, ba dokonca stal sa ozajstným rehoľníkom. Newman píše priateľovi: „... neviete si ani len predstaviť, aký som pobalamútený z toho všetkého.“

Sám P. Dominic, OP, ktorý ho zrodil pre Krista, opisuje v katolíckom týždenníku *Tablet*, (zo dňa 6. dec. 1845, 269—70) život v Littlemore. Po úvode, v ktorom skladá veľkú nádej v L. pustovníkoch, pokračuje: „V celách okrem chudoby a jednoduchosti sotva nájdete dačo iného; holé steny, izby vydláždené hrubými tehľami, podlaha bez rohožíek, posteľ so slamníkom, jedna alebo dve stoličky a niekoľko kníh — to je celé zariadenie! Z tohto opisu ľahko uhádnuť akosť stravy. Nijaké lahôdky, ani vína, pivo a tobôž likéry, ba dokonca zriedkakedy si dovolili mäsa. Ovzdušie bolo presýtené najprísnejšou chudobou, akú som ani len raz nezbadal v nijakom rehoľnom dome či už v Taliansku alebo Francúzsku, ba ani v iných krajoch, cez ktoré som precestoval. Kapucínsky kláštor by sa zdal obrovským palácom v porovnaní s littlemorským útulkom...“ Toto vysvetlenie bolo potrebné, lebo po jeho konverzii niektorí katolíci, nedôverujúc jeho asketickým sklonom, pokladali jeho utiahnutie za skrytú pýchu a opovrhovaním obyčajnými smrteľníkmi.

Z denného poriadku hodno zaznamenať, že vstával o piatej, potom bola hodina spoločnej meditácie. Ticho zachovávali až po druhú hodinu popoludní. Používali rímsky breviár, ale vynechávali antifóny k prebl. Panne. Na odpočinok išli o štvrt na jedenásť. Sám si spravil prehľad dňa: Pobožnosti 4 1/2 hod., štúdium 9 hod., jedenie 1 hod., rekreácia 2 3/4 hod., spánok 6 3/4 hod. — spolu 24 hod. Rozumie sa, že cez advent a pôst okrem prísnejšieho života si vykonali týždenné exercície podľa návodu svätého Ignáca. Presne sa pridržiaval pokynov pre exercitantom, zaznačujúc si duchovné zážitky, ba aj „svetlá“. Úplne sa odovzdal do vôle božej. Medziiným vypočítal štyri veľké obety, ktoré by Boh mohol žiadať. Jedna z nich bola: ... „prestúpiť do rímskokatolíckej Cirkvi“. Newman uznal trápnosť a neistotu ich postavenia, kde

slepý vodil slepého, keďže im chýbala autorita, sľuby, atmosféra skutočného rehoľného domu. Túto situáciu vysvetľoval nádejným kandidátom tohto zátišia. Neboli však viazaní k trvalému pobytu a občas si zašli do Oxfordu alebo na návštevu rodiny, známych a priateľov.

Newman vždycky mal sklony k samotárstvu; už ako chlapec bol vážny a zriedkakedy sa ihral s ostatnými. Ako 11.-ročný začína zvyk súkromnej modlitby a či meditácie. V Oxforde zpočiatku ho samota toľko ťažila, že sa o tom zmieňuje v listoch svojim. Jeho myšlienky sa sústreďovali okolo duchovných hodnôt. „Boh a Ja“ boli aj za jeho štúdií hlavným strediskom jeho myšlienok. Ktokoľvek ho stretol, hneď si uvedomil, že má pred sebou človeka, žijúceho intenzívnym duchovným životom; a ani jeden z jeho odporcov nezapieral jeho intímne spojenie s Bohom. Veľkodušne obetuje aj svoje panenstvo Stvoriteľovi. Po bakalareáte (20.-ročný) sa teší, že „... má viac voľného času pre duchovné cvičenia a štúdium svätého Písma ako v čase ťažkej driny“.

Krízy, ktoré sú etapou na ceste duchovného vývoja, zanechali svoju pečať aj na oxfordskom profesorovi a pripravovali jeho cestu do samoty. Neúspech pri skúške ho ponížil a zocelil pre budúce neúspechy. Smrť mladej a veselej sestry r. 1828 sa zdá byť živým mementom od samého Pána a Stvoriteľa o pominateľnosti všetkých vecí. Samotár sa dáva na cestovanie, aby trochu okrial a nabral nové sily pre chystanú obnovu náboženského života v domovine. V Taliansku zanechá aj svojho intímneho priateľa Froudea (ktorý mu vstúpil detinskú lásku k Márii) a na Sicílii smrteľne ochorie. Možno, že to bol útek od Boha, od jasnej cesty k pravde. Je však presvedčený, že nezomrie, lebo „nezhrešil proti Svetlu“, a má vykonať kus práce. „Prozreteľnosť chcela, aby dlho žil a dlho sa trápil o konečné víťazstvo. Rozumove mu bolo všetko jasné: Rím mal úplnú pravdu. Priatelia a spomienky na úplný obrat, nový život v štyridsiatke, spôsobili mu mnohé bezsenné noci. A mimo toho sláva čaká na neho v anglikánskej cirkvi, veď bol jej popredným bohovedcom a kazateľom. Na jeho slovo ľudia boli ochotní skočiť aj do ohňa.“

Listy z obdobia utiahnutosti sú zväčša plné neistoty.

Jednak sa neopováži razom pretrhnúť niť dlhotrvajúcich priateľských sväzkov, jednak skúma, spočítava svoj duchovný kapitál, aby mal dosť síl vystaviť započatý dom. Rok 1840 pominie bez očakávaného obratu. Občas sa zastavil v Littlemore. Tak isto aj nasledujúci rok 18. apríla 1842 sa natrvalo usalašil v „monastieri“. Časom dostáva listy od priateľov a žičlivcov, plných strachu a bojzlivosti, čo sa týka jeho chystaného úteku do lona rímskokatolíckej Cirkvi. Uspokojí ich, že nateraz na to nepomýšľa. Svedomie mu však nedá pokoja. V septembri 1843 sa zrieka postavenia v Oxforde ako vikár univ. kostola a dňa 25. septembra naposledy zaznel jeho pro-rocký hlas v kostolíku v Littlemore, ktorý bol filiálkou oxfordského kostola. Kázal o „rozlúčke priateľov“ a pre tých, ktorí chceli rozumieť, bolo jasné, že v lone anglikánskej cirkvi nenašiel pokoj duše. S pohnutím prosí svojich farníkov: „... Ó milovaní priatelia, modlite sa za mňa, aby som vo všetkom poznal vôľu božiu a bol vždycky ochotný ju aj splniť.“ Potom pomaly sišiel s kazateľnice a složil rúcho anglikánskej cirkvi za silného pohnutia svojich verných.¹

Oxfordské kruhy, zvlášť jeho dlhoroční priatelia a kolegovia, sa domnievali, že konečne nastal obávaný obrat — secesia k Rímu. Priateľom na dopyty odpovedá, že „... tak veľmi je prilákaný k Cirkvi rímskej, ... pokladá to za bezpečnejšie a statočnejšie vzdať sa svojho verejného pôsobenia“. Zato ešte vždy odďaľoval posledný krok. Pravda, už nepísal knihy a vzdal sa aj pripravovaného vydávania životopisov anglických svätých, „aby nedal podnet k novému sblíženiu sa s Rímom“. Vysoko postavenému arcidiakonovi Manningovi (neskoršie konvertitovi a kardinálovi) píše: „Zriekol som sa, ... lebo

¹ Kostolík je ešte majetkom anglikánskej High Church — vysokej cirkvi. Preplnený je obrázkami, ba je tam aj socha Panny Márie s čerstvými kvetmi, sviečkami atď. — zo života Panny, ktorej je aj zasvätený. Nad hl. „oltárom“ je krásne okno, — P. Mária pod krížom. Na „oltári“ je kríž s Ukrižovaným, sviečky, ba aj večné svetlo na boku, čo je veľmi vysoký stupeň ortodoxnosti aj v anglikánskej cirkvi, lebo obyčajne nájdete len kríž bez Krista.

myslím, že rímska Cirkev je skutočne katolícka Cirkev, a naša nie je čiastkou Cirkvi katolíckej, lebo jej chýba spojenie s Rímom, a som presvedčený, že so spokojným svedomím nemôžem sa naďalej pokladať za jedného z jej učiteľov." Ten problém ho trápil už štyri roky, ale až teraz sa konečne odhodlal pretrhnúť ten dôležitý sväzok. Ovocie samoty a hlbšieho duchovného života predsa pomaly dozrievalo.

Nasledujúceho roku sa ešte viacej utiahol, dôkladnejšie skúmal svoje vzťahy k Rímu. V dlhotrvajúcej výmene listov s Kebleom (ktorý vlastne bol pôvodcom náboženskej obnovy svojou kázňou o národnej apostáze r. 1833) nepopustí ani trocha zo svojho stanoviska, ba sa priznáva: "... občas mávam znepokojujúce myšlienky, že by som nechcel zomrieť v anglikánskej cirkvi." Je si vedomý bolesti, pôsobenej priateľom, a častejšie varovné listy sú pre neho ozajstným očistcom. Toľkým dodával viery a odvahy kráčať po cestách božích a teraz to razom chce zničiť? Čo bude s jeho ovečkami? Náboženská obnova v Anglicku, dielo dlhých rokov, sa pre jeho prenáhlenosť zrúti?, priatelia ostanú na úskalí? Nie, „Newman, preboha, ostaň s nami; čo si počneme bez teba"! Tento výkrik charakterizuje všetky listy od priateľov a žiakov.

Prichádza na záver, „že nieto spásy pre človeka v cirkvi, o ktorej je presvedčený, že zotrúva v blude". Ale aj naďalej sa usiluje zachovať „status quo" a „indiferenciu", ako ju sám nazýva. Veľmi sa ho dotkne myšlienka, že katolíci sa stále za neho modlia, hoci s nimi vôbec neprichádza do styku; ale do konca r. 1844 nenaštal prechod. Rozum musel mlčať, kým srdce stále váhalo. Medzitým zdanlivo spokojným životom žil v pustovni spolu s ostatnými „míchmi". Ale so dňa na deň bolo jasnejšie — nemôže naďalej odolávať volaniu milosti. Pripravuje sa na svätú spoveď, hoci ešte nik nevedel o jeho konečnom rozhodnutí.

Tichučký, ale rozhodný hlas Newmanov pošepol jednému zo spolupustovníkov — konvertitovi, ktorý práve išiel v ústrety Fr. Dominikovi: „Keď budete so svojím priateľom, poprosili by ste ho, aby ma prijal do Cirkvi Kristovej?"

Ponížený a poslušný samotár sa pred polnocou (8. októbra 1845) hodil k nohám služobníka božieho. Celkom zmoknutý kňaz zabúda na svoje útrapy, ochotne mu dáva požehnanie a o chvíľku vypočuje jeho všeobecnú svätú spoveď. Takto zrodil sa nový apoštol Anglicka. Teda jeho pokánie a prísny život v Littlemore — pravda, prihodily sa aj sväté nerozumnosti — trnie v očiach toľkých známych, predsa priniesli žiadúce ovocie. Čas, strávený v pustovni, nebol márný. Čoskoro nastala „secesia“ najučenejších vrstiev do lona rímskej Cirkvi.

Po prijatí opúšťa svoju skrýšu, aby nabral nového ducha u svojich spoluveriacich, a asi o šesť mesiacov zase sám v pustovni. Prvý prišiel — posledný odchádza. „Som tu dnes sám, všetci priatelia sa už odobrali do nášho nového sídla, tak isto aj knihy. Zajtra odchádzam... Prežíval som trápne chvíle pri rozlúčke. Prišiel som do tej skrýše sám,... posledný ju zanechávam. Zažil som tu krásne chvíle (čo aj zmietať toľkými pochybnosťami); tak ťažko sa odoberám odtiaľto. Možno už nikdy v živote nebudem mať pokoj...“ Inde píše svojmu následníkovi v Littlemore: „Násilím som sa odtrhol, pobozkal som posteľ, stenovú policu a iné čiastky bytu. Bol som veľmi šťastný tu, hoci stále v neistote o budúcnosť. Tu som sa naučil kráčať vlastnou cestou, tu som sa dočkal vyslyšania svojich modlitieb; ...nemôžem nemyslieť, že sa dakedy znovu vrátim do L., aby som zazrel milých obyvateľov, započítajúc aj Vás (Copeland, jeho „kaplán“) znovu sjednotených so mnou v lone pravej Cirkvi Kristovej.“

Posledný raz sa zadáva s Ružového vršku na milé veže Oxfordu a isteže prosí Boha, aby vrátila sa starodávna sláva Oxfordu, oživovaná pôvodným náboženským duchom. Pri kostole Márie Panny sa ostatný pozrie na Pannu a okyptené rúčky Dieťaťa mu ukazujú cestu — jeho cestu, krvavú a trním posiatu — do Večného Mesta, do Cirkvi, ktorá si ho vyvýšila na najvyššiu hodnosť. Skromný pustovník sa stáva základným pilierom, vodcom Cirkvi bojujúcej.

V littlemorskom kostolíku, hodne navštevovanom v jubilejnom roku, našiel som čudnú vetu v knihe pre návštevníkov. „19. 9. 1945. J. D. z Edinburghu (asi pri-

statočný Škót) okrem svojho podpisu zaznamenáva: „Navždy sjednotený s blahoslaveným J. H. Newmanom.“ Možno trochu prismeľý a predčasný titul. No náš Škót výstižne vyjadril túžbu mnohých srdc, pranie všetkých jeho priateľov a nasledovníkov. Ten hrdý titul by bol konečným plodom littlemorskej samoty, korunou pestrého a svätého života. Na jeho ceste „ex umbris et imaginibus ad veritatem“ Littlemore bol iba tieň pravdy; pravda sama sa zaskvela až v Ríme u nôh nástupcu Rybára.²

Poznámky o knihách.

Giovanni Papini: ŽIVOT KRISTA. Preložil Dr. Mikuláš Pažitka. Vydal SSV v Trnave r. 1946. Broš. po 140 Kčs, polpl. 176 Kčs, plát. 186 Kčs.

Na záložke obálky je vecne vystihnutý svojráz tohto Papiniho diela: Život Kristov má byť len malou splátkou tomu, ktorého sa Papini, ako sám priznáva, toľko naurážal. Je to kniha hľadania a to hľadania, ktoré sa stáva vierou. Ako kniha histórie spojuje Evanjeliá, sjednocuje tradície, porovnáva rozdiely a protiklady, ktoré by sa mohli vyskytnúť v literatúre o tomto dvatisícročnom zázračnom pohybe. Tým Papini utvoril stránky, ktoré sú v pravom slova smysle plné, konštruktívne a na ktorých ťažko nájsť prázdne miesto. Ježiš na Papiniho stránkach je Ježiš sladký, tichý, ale tvrdý; smejúci sa, ale prísny; Ježiš, ktorý robí len dobre všetkým, Ježiš ponížený, ale energický. Nájdeme ho tam ako prísneho vykonávateľa spravodlivosti, pomstiteľa úbohých, ktorým vládcovia tohto sveta nepovedia sladkého slova. Niektoré kapitoly priamo bijú krivdu a vyzdvihujú do vznešenej výšky Krista, ktorého Papini vidí a interpretuje viacej ako radikálneho prevracateľa hodnôt a ničiteľa toho sveta, ktorý umiera s jeho príchodom, a zakladateľa nového sveta, než ako prostredníka medzi dvoma obdobiami ľudstva.

² Neudával som citáty, aby zbytočne nerušily chod čítania. Z literatúry o J. H. Newmanovi som použil najnovšie príspevky, vyšlé v Londýne. Mimo toho: *Correspondence of J. H. Newman with Keble and others 1839—1845; Letters and Correspondence of J. H. Newman Vol I—II — Mozley; J. H. Cardinal Newman-W. Ward, 2 Vol.; Apologia I. vydanie; Tablet 1845; Sermons a rozličné iné paberky z časopisov.*

Pius XII.: ORIENTALES OMNES. Vydala Ruža Sušilova ako prílohu revue *Museum*, Brno, Petrov 8. Po 15.— Kčs.

Je to okružný list, vydaný z príležitosti 350. výročia pripojenia ukrajinskej cirkvi k apoštolskej Stolicy. Svätý Otec načíta dejinný obraz sjednotenia a požehnané následky, ktoré ono malo pre ukrajinskú cirkev. Potom prechádza na súčasné pomery tej istej cirkvi a poukazuje na božské smernice, ktorých sa má pridržovať, bo majú nadčasovú platnosť. Dodáva posilu a útechu ako starostlivý otec, ktorý cíti s ubolenými deťmi. Všetkých kresťanov nabáda, aby sa modlili za ukrajinských bratov, žeby v každých okolnostiach zachovali si najdrahšiu hodnotu — živú, neohrozenú vieru. Táto encyklika má pre nás tým väčší význam, že sme s ukrajinskými katolíckmi spojení nielen putom kresťanskej bratskosti, ale aj slovskej príbuznosti.

Ján Van Ruysbroeck: ZRCADLO VĚČNĚ BLAŽENOSTI. Z flámskej pôvodiny preložil P. Emilián Soukup, OP. Vydala dominikánska edícia Krystal v Olomouci. Po 40.— Kčs.

Táto jačavá perla mystickej spisby pochádza zo 14. storočia. Ruysbroeck napísal toto dielko pre začiatovníkov v duchovnom živote, ktoré ich má viesť po celý život až po vrcholce sjednotenia s Bohom. Naznačuje to aj podnázov: „Stúpanie duše k Bohu s Kristom, v ňom a skrze neho.“ Preto venuje najväčšiu časť životnému upravovaniu pomeru duše k sviatostnému Kristovi. Odporúčame ako látku na rozjímanie.

Dr. J. Ev. Urban, OFM, zostavil *ZIVOT PANA NAŠEHO JEŽIŠE KRISTA vlastnými slovy Evangelii.* Vydalo nakladateľstvo Vyšehrad v Prahe. Po 15.— Kčs.

Bohdan Chudoba: JINDY A NYNI. Dějiny českého národa. Vydalo naklad. Vyšehrad v Prahe. Strán 462. 28 obrazových príloh na kriedovom papieri. Obálka od Břet. Štorma. Po 165.— Kčs.

Mladý historik a známy publicista napísal živo a prístupne dejiny českého národa, v ktorých venuje zvlášť veľkú pozornosť duchovným a kultúrnym silám, čo utváraly beh českých dejín. Základná osnova diela spočíva v tomto: Nielen čo bolo inokedy, ale aj čo robí teraz, aby si Česi udržali postavenie národa fyzicky aj duchovne zdravého a prispeli k uchovaniu a úcte najvyšších hodnôt.

M. Zátka: PRIPRAVA A POĎAKOVANIE MINI-STRANTA. Tabuľka, podlepená kartónom a obtiahnutá celofánom, po 65.— Kčs, bez kartónu 26.— Kčs. Vydalo Krížanovo nakladateľstvo, Bratislava, Považská 29.

Na tabuľke je výstižný viacfarebný obraz, predsta-

vujúci kľačiaceho miništranta pred oltárom v nábožnej skrúsenosti. Dookola zostavené sú modlitby, ktoré sa má miništrant modlievať v sakristii pred svätou omšou, aby sa na tento najvyšší úkon kresťanského života duševne uspošobil, ako aj modlitby po svätej omši, aby duševne plnší odchádzal do rušného chlapčenského života. Celkom dolu umiestené je *Desatoro predsavzatí v anjelskej službe oltára*. Tu sú uvedené všetky chyby, čo porušujú svätú službu oltára, a súčasne predsavzatia, že sa ich pobožný miništrant chce vystríhať. Tabuľka je vzácnym prínosom pre našu miništrujúcu mládež, aby sa z nej utvárala ozaj príkladná anjelská légia, po ktorej toľko túžime a ktorá by si oltárnou službou kliesnila cestu k povedomému kresťanstvu. Nemalo by byť katolíckeho chrámu bez tejto tabuľky.

P. Dr. Antonín Čala, OP: DUCHOVNI HUDBA. Vydala dominikánska edícia Krystal v Olomouci. Po 85.— Kčs.

Pôvodca shrnul poznatky o chrámovej hudbe do 11 kapitol: Základné zásady liturgické. Druhy liturgickej hudby. Liturgický text. Vonkajšia forma posvätných skladieb. Speváci. Riaditeľ chóru a organista. Organ a nástroje. Dĺžka liturgickej hudby. Hlavné prostriedky na povznesenie posvätnej hudby. Duchovné koncerty v kostole. Závaznosť predpisov o posvätnnej hudbe. — S praktického stanoviska je to veľmi cenná a dosť ucelená práca. Mal by si preštudovať každý organista a milovník chrámovej hudby.

Perlaky Lajos: ŽITĚ, ALE AKO? Preložil Valér Vnuk, obálka od ak. maliara E. Slobodu. Vydal SSV v Trnave r. 1946. Po 70.— Kčs.

Známy maďarský vychovávateľ rozvádza v tejto knihe hlavné poučky najťažšieho umenia: umenia správneho a spokojného života. Netreba na to veľa: vnútornú vyrovnanosť, optimizmus a sebadôveru, obetavosť, drobné hrdinstvá všedných dní, útulný domov, rodinu, knihu, súciti, porozumenie a veľa, veľmi veľa prekypujúcej lásky k všetkým, ktorí čakajú na našu podporu, priateľstvo, úsmev, radu. Všetka múdrosť blaženého života sa takto dá vyjadriť: Buďte menej sebeckí, myslíte viac na druhých, staňte sa ozaj kresťanmi. J. K.

Jožo Zvonár-Tieň: ZMIETANÝ V ŽITĚ; Števo Blavan: HLADANIE LÁSKY, barokové mystériá. Vydalo Križanovo naklad. v Bratislave r. 1945. Po 30.— Kčs.

Obe scény riešia otázku základného ustrojenia človeka k šťastiu a láske. Ľudstvo je večne zmietané túžbou po najvyššom blahu, ktoré darmo hľadá v bohatstve, v sláve, v rozkoši; všetkých ženie baživosť za láskou, ale tú uspokojivo nemôžeme nájsť v ponímajúcich veciach. Človek, doráňaný smútkom, sklamaním a bolesťou,

poznáva svoje najpresnejšie zamierenie na Boha a chápe, že smysel života je: Milovať Krista a trpieť s ním. Toto nás chcú naučiť obe starostlivo upravené knižočky. J. K.

František Šanc, SJ: DEJINY FILOZOFIE I. Preložil Fridrich Osuský, SJ. Vydal Posol B. Srdca Ježišovo v Trnave r. 1946. Po 100.— Kčs, pre študentov a bohoslovcov po 80.— Kčs.

P. Šanc vo svojich Dejinách filozofie neuspokojil sa s úlohou historika. Nestačilo mu, že verne podal učenie jednotlivých filozofov a filozofických škôl, ale mimo toho podujal sa na oceňovanie filozofického snaženia. Každý smer, každú cestu k pravde podrobuje kritike, rád ocení, čo je hodnotné, ale aj nemilosrdne poukazuje na omyly. Toto oceňovanie a hodnotenie deje sa vo svetle tomistickej filozofie. Týmto tieto Dejiny filozofie prekračujú rámeček presných dejín a stávajú sa spolu vzácnym dielom, z ktorého môžeme poznať tomistickú filozofiu a jej pomer k iným filozofickým smerom a školám. Každý katolícky vzdelanec mal by preštudovať toto veľmi hodnotné dielo.

Sigrid Undsetová: MADAME DORTHEA. Román. V preklade Jiřiny Vrtišovej vydal Vyšehrad v r. 1946. Broš. po 105 Kčs, viaz. po 130 Kčs.

Sigrid Undsetová, nositeľka Nobelovej ceny, cez vojnu žila v emigrácii a len po oslobodení Nórska mohla sa vrátiť do vlasti. Madame Dorthea, román s dejom z konca 18. storočia v hornatom kraji stredonórskeho vnútrozemia, má hrdinku statočnú ženu, akú vedela utvoriť práve Undsetová. Dorthea, žena správcu sklárne, ocitne sa v ťažkých okolnostiach po záhadnom zmiznutí svojho muža, ktorý išiel v noci hľadať deti. Deti sa vrátia, ale muž neprichádza a po čase vyhlásia ho za mŕtveho. Skláreň dostane nového správcu a Dorthea musí si aj s deťmi hľadať nový domov. Okolo tohto jadra nakopený je celý rad epizód a postáv; no jednako z rozkonáreného dejstva románu najvýraznejšie vystupuje postava Dorthey samej, hrdinskej ženskej bytosti, ktorá nesie celú váhu starosti o rodinu, výchovu detí a pritom vie pomáhať aj druhým. „Statočnú ženu ktože nájde?“ pýta sa Písmo sväté. Undsetová ju našla, vedela ju utvoriť, bo sama je takou ženou. O tom svedčí jej doterajšia práca a jej správanie cez túto vojnu nám to skvele potvrdilo. Undsetová svojou mravnou váhou patrí k tým, ktorí nás môžu viesť v neistote.

Ludmila Hořká: ŘEKA. Román. Vydalo nakladateľstvo Vyšehrad v Prahe v r. 1946. Po 72.— Kčs.

Hořká, pravá dcéra svojho rodného hlučínskeho kraja, s ozajstným epickým umom podáva obraz kraja, života a zvykov tých, čo sú s ním spojení na život a na smrť. Rozpráva tak živo, že obraz kraja a ľudu okolo

rieky oživa vo svojej pôvodnosti a hĺbke. Jej dielo pridružuje sa dôstojne k českým klasickým knihám o vidieckom živote.

Msgr. Fr. Olgiati: POŠTA KOCURA v 2. vydání. Preložil Kamil Mečiar. Po 60.— Kčs.

Msgr. Olgiati dostal sa k srdcu mládeže svojím neobyčajne veselým a žartovným svojrázom. Mládež posielala mu námietky proti náboženským pravdám, čo počula v továrňach, dielňach, kanceláriách, škol. triedach. On ich vecne, prakticky spracoval a podal cez žartovné formy. O úspechu knižky svedčí šesť talianskych vydaní po r. 1938 a druhé slovenské vydanie.

Václav Deyl: DO ČTYŘ UHLŮ SVĚTA. Cestopisné črty. Vydal Vyšehrad v r. 1946. Broš. po 95 Kčs, viaz. po 118 Kčs.

Toto sú pozorovania z ciest po Grécku, Turecku, Španielsku a inde, postrehy cestovateľa, podané vtipne, zábavne. Videl skutočný život nefalšovaný a neprikrášený, bo cestoval s otvorenými očami, slobodne; nijaká napred podávaná sláva nestála medzi ním a skutočnosťou. Díval sa len svojím bystrým okom a vážil zdravým vkusom. Kniha dá zábavu aj poučenie.

František Bíbus: IDE ZA NAMI VĚROLOMŇÍK. Román. Vydalo naklad. Vyšehrad v Prahe. Po 72.— Kčs.

Je to jemné dielo. Čitateľa upúta Bíbusov hlboký duševný pohľad, odkrývajúci nové oblasti ľudského života v manželstve.

DOPISY, časopis mladých. Vydáva spolok Akademický týden, Praha II., Voršilská 5. Po prvom teoretickejšom čísle vyšlo druhé, už viacej dotýkajúce sa jednotlivých životných otázok. Tento časopis určený je najmä pre vysokoškolskú mládež. Kresťanským svetonázorom usiluje sa mladému vzdelancovi osvetľovať pohľady na život. Časopis odporúčame zvlášť našej akademickej mládeži.

Dônčová: VO VICHRE. Chutné básničky pre deti so zdravými výchovnými zrnkami. Vydal SSV v Trnave r. 1946. Po 50.— Kčs.

Zenner-Vronč: ZAJAČÍK A UŠIAČÍK. Rozprávky pre deti. Vydal SSV v Trnave r. 1946. Po 60.— Kčs. Dávajme deťom túto dobrú, čistú zábavu.

Blíži sa koniec roka. Splnil som povinnosť odberateľa zaplatením predplatného?